СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 116. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 19-го ТРАВНЯ 1951. No. 116. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MAY 19, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

БРЕДЛІ НЕ МУСИТЬ ВИЯВЛЯТИ ТАЙНИХ РОЗМОВ

Вашинґтон, 17 травня. — Об'єднані сенатські комісії, які досліджують причини звільнення ген. МекАртура зі становища верховного командувача на Далекому Сході, ухвалили 18 голосами проти 8, що голова об'єднаних генеральних штабів, генерал Омар Н. Бредлі, не мусить виявляти довірочних розмов з президентом, які він мав ще заки прийшло до звільнення ген. МекАртура. При голосуванні члени комісій не йшли за партійною приналежністю, бо 6 республіканців пішли з демократичною більшістю, а двох демократів прилучилося до республіканської меншини. З уваги на партійне роз'ярення перед голосуванням, комісія вирішила не відбувати більше переслухань біжучого тижня, а покликати ген. Бредлі в понеділок на дальше свідчення.

На пресовій конференції президент Труман виявив, що він цілий рік думав над звільненням ген. Доґлеса МекАртура зі становища гол. командувача американських збройних сил на Далекому Сході. Він це вирішив після того, як МекАртур вислав свої погляди в справі Формози в листі до Ветеранів Чужих Воєн у серпні 1950 р. Цього листа не прочитано на конвенції, одначе він уже був дістався тоді до преси. Другий раз МекАртур наразився на невдоволення президента коли 24 березня 1951 р. без порозуміння з президентом вислав зазив до китайських комуністів до заключення перемир'я на полі бою. Лист генерала до республіканського провідника в палаті репрезентантів, Джозефа Мартина, оприлюднений 5 квітня 1951 р., був тільки останнім підсиченням вогню, сказав Труман кореспондентам. Після того негайно прийшло звільнення МекАртура. Підчас пресової конференції Труман, не називаючи по імені МекАртура, ані республіканського сенатора Роберта А. Тефта, зарахував їх обох до прихильників поширення війни на цілу Азію, з нараженням Америки на небезпеку третьої світової війни.

Ген. МекАртур, який перебуває тепер в Ню Йорку, прочитавши заяву президента, виявив своє здивування й недовірчивість, щоб Труман міг таке вирішити, коли він (МекАртур) був назначений командантом військ Об'єднаних Націй на Далекому Сході.

Підготова До Святкування 175-річчя Незалежности

Вашинґтон. — Президент Труман найменував сьомичленну комісію для підготови церемоній підчас святкування 175-річчя підписання Декларації Незалежности Злучених Держав на день 4 липня. Головою комісії є верховний суддя Фред Вінсон; крім нього члени: віцепрезидент Албен В. Барклі, спікер палати репрезентантів Сем Рейберн, провідник палатної більшости Джан МекКормак, провідник меншости Джозеф Мартин, провідник сенатської більшости Ернест МекФарланд і провідник меншости Кеннет Веррі.

КНИГИ ДІЛОВОДСТВА КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ В СУДІ

Ню Йорк. — Окружний прокуратор Френк Гоґан вислав судовий виклик стейтовому комітетові Комуністичної партії, щоб вони принесли до суду фінансові книги й записи для провірки фінансових надужить цієї групи. Прокуратор видав наказ для провірки з уваги на новинку в комуністичній газеті „Дейлі Воркер", де було сказано, що з партії виключено Бена Бордофского й його жінку Франсес за „поважні фінансові неправильности". Вони обоє мали нагляд над літературним департаментом стейтової організації.

ТРИ ФІЛЬМОВІ СВІДКИ НЕ СЛУХАЮТЬ КОНҐРЕСУ

Вашинґтон. — Палатна комісія неамериканських діянь підняла наново переслухання свідків про розгалуження комунізму в Голівуді. Перший свідок, письменник Ліонардо Берковічі, присягнув, що він некомуніст, одначе відмовився сказати, чи був комуністом у минулому. Алвин Гаммер, актор, і Бей Винтер, секретарка, відмовилися від зізнань з тих самих причин.

ДВІ ОПЕРИ — МЕТРОЛІТЕН І ФІЛАРМОНІК — МОЖУТЬ БУТИ ЗВІЛЬНЕНІ ВІД ПОДАТКУ

Вашинґтон. — Комісія способів і засобів палати репрезентантів вирішила звільнити від податку у висоті 20 відсотків при продажу квитків на вистави таких культурних установ, як Метрополітен Опера в Ню Йорку і Філгармонік Опера у Филаделфії. Подібна постанова була вміщена палатою в податковім законі за минулий рік, одначе сенат не ухвалив її з уваги на фінансові потреби для ведення війни в Кореї. Клявзуля, яку ухвалено тепер, буде вміщена в податковий закон, який має збільшити на шість з половиною біліонів теперішній федеральний дохід.

ФОРДІВ „ФОНД ВІЛЬНОЇ РОСІЇ" ДЛЯ ВТІКАЧІВ З-ПІД СОВЄТІВ

Ню Йорк. — Фундація Форда призначила $200,000 на правне оформлення (чартер) окремого „Фонду Вільної Росії", з якого могли б користати втікачі з Совєтського Союзу, що є в Америці і що їм важко пристосуватися до тутешніх умов. Цей фонд має бути збільшуваний мірою потреб (його бюра находяться в домі 542 П'ята евеню в Ню Йорку). Директор Фундації Форда, Пол Гофман, оголосив такий комунікат у цій справі: „Працюючи через організації, які мають такі завдання, Фонд Вільної Росії буде допомагати вигнанцям усіх совєтських національностей у їхньому змаганні пристосуватися до відносин і найти відповідну економічну й культурну нагоду для себе; опікуватися політичними вигнанцями з Совєтського Союзу; а через досліди повернути на добру мету загальне знання і наукові ресурси таких людей... Недостача допомоги для таких осіб причинилася до втрати талантів, які могли бути використані для зрозуміння Росії і нашої здібности працювати для миру". — Головою Фонду Вільної Росії є Джордж Ф. Кеннан.

В АМЕРИЦІ

● **Кількість нових робітників у стейті Ню Джерзі** зросла в місяці квітні на 2,344 осіб. У березні дістали працю через Ню Джерзі Емплоймент Сервис 11,736 осіб.

● **Температура в Ню Йорку виносила в середу 87.4 ступнів Фаренгайта.** Це був найгарячіший день 16 травня від часу встановлення федерального бюра погоди. Попередній найгарячіший день 16 травня був 1932 р. з температурою 83.2.

● **Досі списано 750,000 слів з переслухання свідків** у справі відставки ген. Доґлеса МекАртура. Свідчення перерване 16 травня, щоб перевести голосування в сенатських комісіях над дальшим переслуханням ген. Бредлі.

● **Дев'ять конґресменів померли впродовж останнього року.** Між ними були два сенатори. Посмертну службу відправлено за них у Конґресі в середу.

КОМІТЕТ О.Н. УХВАЛИВ ЕМБАРҐО ПРОТИ ЧЕРВОНИХ НАПАСНИКІВ

Об'єднані Нації, Н. Й., 18. травня. — Політичний Комітет Генеральної Асамблеї О. Н. прийняв вчора більшістю 45 голосів, без голосів проти, рекомендовану Комітетом Додаткових Заходів резолюцію про заборону вивозу зброї і амуніції та стратегічних матеріялів до комуністичного Китаю і Північної Кореї. В користь резолюції голосував теж югославський представник, що досі завжди в таких справах здержувався від голосування або голосував проти. Резолюцію ухвалено, не зважаючи на протести совєтських представників, що Комітет не є компетентний в цій справі, яка належить до Ради Безпеки. Совєтські представники здержались від голосування. Резолюція закликає всі країни — без огляду на те, чи вони є або не є членами О. Н., щоб вони припинили експорт зброї, амуніції та всіх стратегічних матеріялів до країн комуно-китайських і північно-корейських напасників. Комітет прийняв теж запропоноване американським, британським, французьким і австралійським представниками доповнення до резолюції, на підставі якого — „стратегічним матеріялом" — вважатиметься теж льокомотиви, залізні рейки та інше устаткування для транспорту. Крім Совєтського Союзу і його сателітів, що не брали участи в голосуванні, від нього здержались представники Афганістану, Бурми, Еквадору, Єгипту, Індії, Індонезії, Пакістану, Швеції і Сирії. Деякі з них, як Єгипет, мотивували своє становище тільки тим, що їх країни все рівно не експортують ані зброї, ані стратегічних матеріялів. Індійський представник мотивував своє становище „переконанням", що того роду резолюція не причиниться до „гідного полагодження" корейського конфлікту.

ПЛЯНУЮТЬ ОДИН ЗАКОНОПРОЄКТ ДЛЯ ДОПОМОГИ ЧУЖИМ КРАЇНАМ

Вашинґтон, 17 травня. — На довірочних нарадах сенатської комісії закордонних справ обговорювано потребу ухвалення окремого закону для видання одинадцяти біліонів на допомоги чужинним країнам. Ця допомога йшла досі через Плян Маршала, яким завідує Адміністрація Економічної Кооперації („ЕКА"), або через інші аґенції. Сен. Там Конналлі виявив перед кореспондентами, що уряд постарається оформити економічну програму для міжнародньої безпеки впродовж двох тижнів в „загальному законопроєкті", у якому найдуться поодинокі заголовки для різних видатків. У ньому буде приділ фондів на останній рік діяння Пляну Маршала, економічна допомога для повного озброєння Західної Европи, військова допомога в формі готових матеріялів і допомога на виконання Точки Четвертої з промови Трумана про недорозвинені країни. Найважливіша зміна в тому, що ЕКА буде займатися в першу чергу постачанням фондів на продукцію військових матеріялів, а не на господарський розвиток повоєнних країн. „Нам треба, щоб европейські країни виробляли більше зброї, щоб бути готовими для самооборони на випадок потреби", сказав Барклі. Президент Труман заповів у бюджетовім прелімінарі в січні місяці видаток $10,664,000,000 на допомогу закордонним країнам на рік 1952.

АМЕРИКА УЗАЛЕЖНЮЄ ДОПОМОГУ ЕВРОПІ ВІД ЇЇ БОРОТЬБИ ПРОТИ КОМУНІЗМУ

Лондон, 18 травня. — Конґрес Злучених Держав, перед ухвалою дальших фондів на допомогу західно - европейським країнам в їх оборонній підготовці, домагатиметься доказів їх волі боротися проти комуністичної аґресії — заявив вчора Томас Д. Кабот, директор Міжнародного Комітету Справ Безпеки, на закінчення удводенних нарад американських дипломатичних і військових представників в Західній Европі. В нарадах взяло участь около 100 осіб. Кабот заявив керівникам американських дипломатичних господарських і військових місій в західно - европейських країнах, що нарід і Конґрес Злучених Держав переконані в можливостях більшої оборонної натуги европейських народів, ніж вони її виявили досі і від того Америка узалежнює свою дальшу допомогу. Амбасадори зі свого боку переконували, наводячи відповідні аргументи, що теперішнє хитання Европи між невтралізмом і дефетизмом можна змінити в рішучість боротьби проти комунізму якщо Америка теж зі свого боку виявить свою рішучість активно обороняти перед комунізмом вільну ще частину Европи.

Індонезія Прилучиться До Ембарґа Проти Напасників

Якарта, Індонезія, 18 травня. — Індонезький міністер закордонних справ повідомив сьогодні про зміну становища індонезького уряду в справі торговельних стосунків з червоним Китаєм, заявляючи, що Індонезія прилучиться і підпорядкується постановам ембарґа, ухваленим більшістю членів Об'єднаних Націй. Ще кілька днів тому цей уряд повідомляв, що він не зважатиме на ембарґо і продаватиме свою гуму кожному, хто її потребує, включно з комуністичним Китаєм. В своїй заяві індонезький міністер рівночасно закликав, щоби Злучені Держави віддали більше уваги економічним потребам Індонезії та дали їй відповідну допомогу.

Італія Одержала Дальших $ 71,000,000 З Пляну Маршала

Рим, 18. травня. Італійський уряд одержав вчора дальших 71,000,000 долярів допомоги на 1950-51 рік до круглої суми — 237,000,000 долярів. Повідомлення про це сходиться з ухвалою італійським парляментом 400,000,000 долярів на додаткові видатки на оборонну підготовку. Більше ніж половина нової допомоги признана у формі кредитів на закуп сирівців і матеріялів для оборони.

● **Уруґвай закупить зі ЗДА два воєнні кораблі** типу **нищителів.**

ПОЧАЛАСЯ ДРУГА ФАЗА ВОРОЖОГО НАСТУПУ В КОРЕЇ

Маси ворожих військ атакують на західному і центральному секторах фронту. Сеул знову загрожений. Понад 10.000 ворожих втрат в першому дні наступу.

СМЕРТЬ І ЗАГЛАДУ сіє американська артилерія в „людському морі" китайських червоних, що почали „другу фазу" свого весняного наступу в Кореї. Впродовж вчорашнього першого дня наступу від аліянтського вогню мало згинути около 10,00 червоних.

Токіо, 18. травня. — На центральній і західно-центральній ділянках корейського фронту почалася вчора сподівана друга фаза великого весняного наступу червоних, перша фаза якого була заломана аліянтським вогнем біля Сеул три тижні тому. Вчора і сьогодні „людське море" червоних військ намагається атакувати аліянтські лінії на 80-милевому фронті, але досі без будьякого конкретного результату. Перші ворожі удари були скеровані проти південно-корейських ліній на східному секторі центрального фронту, заставляючи оборонців до відвороту, що цим разом відбувається в повному порядку. На цьому секторі наступає понад 100,000 червоних. Хоча ворог наступав в масі теж і на інших секторах фронту, проте ці початкові бої все ще вважаються тільки „випробуванням ґрунту" до головного удару, що його сподіються в долині ріки Пухан в напрямку на Сеул, де сконцентровано найбільші ворожі сили в людях і воєнному матеріялі, включно з важкою артилерією. Загальну силу ворожих військ оцінюється на понад 600.000, з того 300,000 свіжих і 300,000 перегрупованих недобитків з „першої фази" цього наступу. Під час вчорашнього наступу ворог намагався насамперед заповнити „нічию" територію між фронтовими лініями, заливаючи її масою своїх військ. В перших зударах з аліянтськими військами йому не пощастило в жадному місці проломити аліянтський фронт. Усі ворожі атаки були відбиті з величезними втратами для нього, що впродовж вчорашнього дня добігали вже до 10,000. Розпачливі ворожі атаки продовжувалися теж в ночі при світлі місячної повні. Аліянтська артилерія була ввесь час в дії, вибиваючи криваві прогалини у ворожих лавах. Поліпшення погоди уможливило інтензивну акцію аліянтської авіяції, що бомбами, газоліною і кулеметним вогнем невпинно заливає ворожі лінії, завдаючи їм з черги великих втрат. Інші з'єднання з морських і сухопутніх баз продовжували бомбардування ворожих воєнних об'єктів в запіллі. Не зважаючи на страшну масакру в їхніх рядах, червоні продовжують свій наступ.

РІШУЧА НОТА БРИТАНІЇ ДО ІРАНУ В СПРАВІ НАФТИ

Лондон, 18. травня. — Вчора ввечорі британський уряд вислав до Теґерану дбайливо обмірковану дипломатичну ноту, протестуючи проти націоналізації британських нафтових концесій іранським урядом. — Текст ноти був узгіднений з урядом Злучених Держав. Ноту переслано британському амбасадорові в Теґерані і він передасть її сьогодні або завтра особисто іранському премієрові, що в страху перед можливим замахом на його життя забарикадувався в приміщеннях парляменту. Текст ноти буде проголошений щойно після її передачі іранському урядові, але відомо, що вона домагається вирішення дальшої долі Англо-Іранської Нафтової Компанії шляхом переговорів, а не однобічним скасуванням концесії. Рівночасно з повідомленням про висилку цеї ноти до Ірану, повідомлено теж про скріплення британської фльоти на Середземному морі висилкою додаткових сімох воєнних кораблів. Негайно після доручення ноти іранському премієрові, британський амбасадор виїде до Лондону на наради зі своїм урядом.

ПАРАГВАЙ ВІДМОВИВСЯ ПРИЙНЯТИ КАЛМИЦЬКИХ ВТІКАЧІВ

Об'єднані Нації, Н. Й., 18 травня. — Представник Міжнародної Організації для Втікачів (ІРО) вчора з жалем заявив, що уряд Параґваю відмовився прийняти 700 калмиків, яких вважається нащадками монгольської золотої орди Джінґіс Хана, з таборів скитальців в Західній Европі. Минулого вересня ІРО повідомляло, що уряд Параґваю погодився прийняти цих калмицьких втікачів і поселити їх в урожайній долині на південний схід від Асунсіон. ІРО не подало жадних виявлень на зміну становища параґвайського уряду, заявляючи тільки, що трирічні заходи в справі переселення калмиків з їхніх таборів в Німеччині знову закінчилися неуспіхом. Вже раніше багато інших країн відмовилися прийняти цих мирних і працьовитих нащадків Джінґіс Хана, яким доведеться продовжувати свою майже безупинну мандрівку, що триває вже майже від шістьох сторіч.

АМЕРИКАНСЬКІ ВТРАТИ В КОРЕЇ

Вашинґтон, 18 травня. — Департамент оборони проголосив, що американські втрати в Кореї від початку війни виносять 65,523 вбитих, поранених і пропавших в акції. В цьому вбитих є всіх разом 11,112, поранених 44,669.

КРИВАВІ ОРГІЇ В КОМУНІСТИЧНОМУ КИТАЮ

Гонґ Конґ, 18 травня. — Комуно-китайська преса знову повідомляє про цілий ряд розстрілів „ворогів народу" в поодиноких містах червоного Китаю, цим разом вже теж в місті Мукден, в Манджурії, що править за головну базу комуністичного постачання для війни в Кореї. Розстрілові неозначеної точніше кількости „ворогів народу" в цьому місті мало приглядатися, згідно з твердженням комуністичної преси, понад 600,000 осіб. Згадка, що розстріли відбулися в чотирьох місцях, свідчила б про більшу кількість розстріляних. Під час ведення засуджених на розстріл, як і під час самих розстрілів, розбурхана комуністичною пропаґандою товпа виконувала свої традиційні танці, при цьому всіляко знущаючись над своїми жертвами. Раніше над ними відбулись „народні суди", в яких мало взяти участь около 1,000,000 осіб, отже майже ціле населення Мукден. Подібні криваві оргії відбуваються тепер майже по всіх містах і місцевостях червоного Китаю, що спливає кров'ю невинних з рук того самого комуністичного ката, що хотів би втопити в морі крови ввесь світ.

ЮГОСЛАВІЯ ПІД ЗАГРОЗОЮ АҐРЕСІЇ

Београд, 18. травня. — Збунтована проти верховодства Москви комуністична Югославія перебуває під постійною загрозою червоної аґресії, що її тільки збільшує концентрація совєтських військ на югославських кордонах. Хоча на зовні країна веде нормальне життя, проте закордонні спостерігачі, які в останьому відбули подорож по Югославії, завважують, що на югославських полях та по селах сьогодні майже не зустрічається молодих хлопців, а господарські праці виконують старші віком чоловіки і жінки. З того робиться висновок, що маса югославської молоді була покликана до війська та переходить свій багатобічний вишкіл в порозкидуваних по цілій країні, зокрема в її гористих частинах, військових гарнізонах. Додається, що югославське командування рахується з можливістю окупації країни, бо основою військового вишколу є не тільки фронтова, але теж партизанська війна, в якій Югославія має великий досвід.

В СВІТІ

● **Злучені Держави передали** французькій авіяції 17 боєвих турбо-літаків, що вперше взяли участь в параді в місті Раймс, де точно шість років тому прийнято безумовну капітуляцію Німеччини.

● **10,000 французьких** і мароканських вояків, користуючись літаком і поліційними собаками, шукають в мароканських горах маняка, який досі вбив 13 осіб, переважно французів, та заповів два дальші вбивства.

● **Після польських заворушень** в портовому місті Штеттин, що були вибухли після вбивства совєтським майором п'ятьох поляків, в тому самому місті польські портові робітники відмовилися навантажувати на совєтські кораблі польський цукор.

● **Рада Безпеки О. Н. ухвалила** піддержувану Америкою і Британією резолюцію, в якій осуджує Ізраїля і частинно Сирію за останні стріли на ізраїльсько-сирійському кордоні.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ІДИЛІЧНИЙ РЕПОРТАЖ

Герисон Е. Сейлсбері, кореспондент Ню Йорк Таймс-у з Москви, помістив у числі з 16 травня репортаж із свого проїзду через Україну. Кажемо „проїзду", бо ж сам кореспондент зазначає, що пише про те, що бачить тільки через вікно залізничого вагону. Бути в цю пору на Україні й бачити широчезні лани зеленої пшениці, явище звичайне. Тут воно цікаве тільки з того боку, що Сейлсбері заповідає на цей рік такі добрі жнива в Україні, яких ще не було, бо й земля всюди засіяна і погода гарна. Знов чорнозем рівняється тому, що його маємо в славних плодючою землею стейтах, як Індіяна, Айова та Илиной. Українські села, пише Сейлсбері, подобають на спокійні оселі, які не зазнали воєнної руйнації, хоч Україна потерпіла у минулій війні дуже багато. Не помічається воєнних слідів теж і на Донбасі, який нагадує райони Йонґставну та Ґері в Злучених Державах. Вугільні та сталеві заводи в повнім русі. Навіть поруйновані так дуже міста, як Харків, уже відбудовані.

Читаючи ці вісті, не помічаєш, що це так виглядає — з вікна залізничого вагону. Американський читач дістане враження, що так виглядає вся Україна, яка — завдяки Москві й Сталінові — за кілька років по війні відбудувалась і пишається тепер у красі та добробуті. Коли ж взяти під увагу ще й другий репортаж того ж кореспондента, написаний в Сочі, на чорноморській „Рівієрі", то можна думати, що автор десь у Маямі, у Флориді, чи в Ніцці, в Франції, а не в Совєтах. Ми, очевидно, не ставимо під сумнів того, що пише Сейлсбері про лани пшениці, чи чудові квіти, дерева та вілли в Криму, ні навіть того, що він не помічав знищених сіл і міст. Ми не хочемо навіть припускати, щоб цей опис був подібний до тих, якими годував свого часу американську суспільність Волтер Дюренті, ***який в часі найбільшого голоду в Україні висилав з Мокви*** репортажі про те, що він перевіряв голод на Україні, але жадних слідів голоду ніде не бачив . . Ми раділи б, що ціла Україна покривається житом-пшеницею та іншими благами, коли б знали, що все це вийде на здоров'я українського народу, трудом якого все це заоране та засіяне, а тепер Божою ласкою зеленіє та доспіває. На жаль воно так не є. Український нарід дає труд, але плоди праці збирає хто інший. Якщо й Україна покриється золотою пшеницею, то все одно український селянин пшеничного хліба не їстиме. Хліб цей піде у Московщину, чи поза совєтські кордони для обміну за ті вироби, які потрібні Сталінові для підготовки до нової війни.

Описи Сейлсбері викликають враження, що в царстві Сталіна мир, що все виробництво призначене на потреби відбудови міст і сіл, що там ніхто не думає про війну і до неї не готується. Але в той самий час, бо в своїй кореспонденції, висланій 15 травня з Женеви (Швайцарія), п-ні Елеонора Рузвелт звертає увагу американського народу, щоб не давав себе присипляти ніяким ілюзіям про мирне наставлення Кремля, бо він постійно скріпляє свої військові ґарнізони в Східній Німеччині та в сателітських країнах. Це мабуть перший раз, за весь час своєї публічної діяльности, написала вона в такий спосіб про Совєти, що вказує на критичні часи, в яких ми живемо. В такі часи того роду репортажі, як їх надсилає Сейлсбері з України про речі, які він оглядає „з вікна ваґону", вносять тільки нову баламуту в американську опінію, яка щойно почала прозрівати, коли йдеться про розуміння відносин у Совєтах.

Політичний вулкан в Ірані

Іран, зі своїм важливим стратегічним положенням на Близькому Сході і ще важливішими джерелами нафти, завжди в новітній історії вважався політичним вульканом, вибух якого міг би потрясти основами світу. Сьогодні, як величезні червоні орди в Кореї приготовляються до нового наступу та загрожують можливостями нових комплікацій в тій льокальній фазі світової війни, — іранський вулкан починає загрозливо клекотіти та випускати клуби диму, що ще більше притемнюють вже і без того не дуже ясне політичне положення в світі.

Фактичний стан коротко такий: іранський парлямент ухвалив закон про націоналізацію нафтової промисловости, правним експлуататором якої досі була Англо-Іранська Нафтова Компанія. Закон перейшов уже всі свої формальні фази і його мається здійснювати. Британський уряд, що сам є власником більшої частини нафтових акцій Компанії, рішений боронити своїх прав всіми засобами, в потребі навіть „драстичними". Британські воєнні кораблі стоять на поготові у відповідному віддаленні від Перської Затоки, а британські **парашутні** війська дістали наказ гострої готовости. Уряд Британії є в цій справі в постійному контакті з урядом Злучених Держав.

Тло такого положення є фокусом для загальної ситуації в світі. Англійські нафтові концесії в Ірані мають свою договірно-правну базу. Іранська нафта має вітальне значення не тільки для англійського, — але й загально-західного становища на Орієнті. Сам Іран не має навіть приблизних спроможностей експлуатувати розбудовані вже нафтові багатства, але не про це йому йде. В теперішньому націоналізаційному законі відіграли головну ролю спритно використані і розбурхані сусіднім Совєтським Союзом, заінтересованим в іранській нафті не менш від Англії, націоналістичні тенденції іранців та самі в собі слушні аспірації їхньої суверенної нації. Большевики, що колись в Індонезії пускали місцеву націоналістичну воду на свій млин, показалися справжніми майстрами під цим оглядом в Ірані. Арабський націоналізм, розбурханий в останньому ще на тлі Ізраїля, вони потрапили спритно використати і скерувати його власне на найбільш драстичну справу нафти.

Тенденції і можливості дальшого розвитку положення в Ірані не обіцюють нічого доброго. Британський уряд, виявивши свою рішучість вжити навіть „драстичних заходів" — для оборони своїх інтересів, — пробує далі в порозумінні з Америкою полагодити конфлікт дипломатично. Іранське становище не дає багато надій на позитивний результат дипломатичних заходів. Тоді, очевидно, можна сподіватися британської військової акції, що по всіх правдоподібностях, викликало б совєтську реакцію. З хвилиною, як британські війська опиняться в Перській затоці, совєтські війська можуть перейти північно-іранський кордон і у висліді країна знову була б поділена між двома потугами, як це вже було після другої світової війни. — Тенденцію дальших подій легко передбачити.

Існує ще одна можливість розвитку в Ірані, з якою рахується Захід: спроба перевороту або напів-леґального встановлення там комуністичного режиму. Тудег, місцева комуністична п'ята колона, виявила велику справність в організації недавніх заворушень в нафтових районах. При явній чи таємній допомозі з боку Совєтського Союзу, або на саме лиш його бажання, ця партія може спробувати щастя з внутрішнім переворотом, що було б рівнозначне зі совєтською окупацією країни. Совєтський сателіт на Близькому Сході був би далеко грізнішим ніж „воз'єднана" комуністична Корея, за яку ведеться війна. — Все це створює з Ірану справжній політичний вулкан, вибух якого навряд чи пощастило б „льокалізувати".

Б. Сивенко

НА ЧОЛОВІЙ СТІЙЦІ

(До 25-ліття з дня смерти СИМОНА ПЕТЛЮРИ).

Від Петлюри, що йшов у самому фарватері Української Національної Революції, в затяжному процесі її багато учасників відходило. Одні відходили, зневірені геть в успіхах і доцільності наших змагань, інші — щоб боротися ніби за Україну, але вже під іншими прапорами. Про перших нічого говорити — люди самі себе виключали з активного національно-політичного життя. А про других конче слід говорити — для науки нам і нашим дітям. Отож, сумна була доля цих других, які захотіли боротися під іншими прапорами. Сумна не лише в сутобіографічному плані; далеко більше важить те, що їх акцію, їх тодішні політичні кроки засудила національна історія. Бо в світлі історичної перспективи їх вчинки не можна скваліфікувати інакше як торпедування нашої визвольної боротьби. Так оцінить об'єктивний історик тієї доби і фронду лівих есерів (пізніших „боротьбістів") у грудні - січні 1918 р., і бунтарські виступи нашого отаманського гуляйпілля: Зеленого, Григорієва, пізніше Волоха та інш.; так оцінюватиме і фронду зправа — Рівенський та Проскурівський заколоти (весна — літо 1919 року), пов'язані з іменами полковників — Оскілка і Болбочана.

Бо кожен інший шлях, поза Петлюриним шляхом боротьби проти найбільшої й найактуальнішої загрози — московського агресивного імперіялізму заводив убік від витиченої лінії нашої революції, перекреслював її історичний сенс і мету — вихід на політичну арену світу 45-мільйонного народу.

Для Симона Петлюри було ясно, що лише такий вихід відкриває дійсні можливості для українського народу (як, зрештою і для кожного іншого) вносити до скарбниці світової культури свої власні, тільки йому притаманні цінності духової і матеріяльної природи, збагаючи й урізноманітнюючи ними загальнолюдські надбання.

Неузглядження цієї істини людського універсуму, недобачування того, що кожна нація може дати максимум лише під власним прапором, в опертї на пройдений свій особливий історичний шлях — призвело до згубних помилок багатьох ідейних людей з рядів нашої революційної інтеліґенції в 1917-20 роках. Бо захопившись „всесвітніми" гаслами і маштабами, вони випали з фарватеру Української Національної Революції і потрапили до чужого берега.

Це була, мабуть, наша найбільша трагедія тих днів, трагедія, що в ній найбільше завинили таки ми самі. Саме тут, у цім моменті, відчувається наш суб'єктивний гріх супроти самих себе.

„Добийте Петлюру!" — така була директива Москви, підхоплена „інтернаціональною" аґентурою її в Україні — проводом КП(б)У. Москва і її аґенти знали що роблять. „Добийте Петлюру!" — вторячи їм, гукали і писали українські ліві есдеки — незалежники та українські ліві есери-боротьбісти 1919-20 рр. — і вони не знали що роблять. Не знали, що добиваючи Петлюру і „петлюрівщину", вони стали на шлях добивання Української Національної Революції, на шлях добивання себе. Не для всіх їх зразу прийшов цей неминучий кінць. Але оминув він тільки сталінських холуїв — так тож не були люди ідеї, а людиська шлунку.

Поновлюючи в пам'яті пройдений Петлюрою шлях чільного учасника і керівника тої приснопам'яної доби, ми сьогодні, з погляду ретроспекції, виразно бачимо, що його діяльність була завжди в фокусі революційних подій, у самому центрі великого змагу пробудженої до активного життя нації. Ріст Петлюри угору знаменує водночас ріст Національної Революції, увиразнення і кристалізацію української національно-революційної думки. Відповідно до потреб і обставин, Петлюра то з головою поринає в організацію українського війська, переходячи такі біографічні етапи як: делеґат Всеукраїнського Військового З'їзду і член його президії, далі Голова Військового Комітету Центральної Ради, а з організацією 1-го Національно-Революційного Уряду — Генерального Секретаріяту — член його, Генеральний Секретар Військових Справ; ще пізніше — отаман Коша Слобідської України — бойовий водій першої лінії, що рятує столицю від большевицьких нападів зовні.

А в змінених обставинах, коли за Скоропадського його відсунено від любимої справи — організації національного війська — Петлюра з неменшим запалом посвячується культурно-громадській справі й стає Головою Київської Губерніяльної Народної Управи. Водночас запопадливо працює на революційно - політичному відтинку, беручи найдіяльнішу участь у творені і розбудові Українського Національно-Державного Союзу — міжпартійного бльоку, що мав об'єднати навколо себе всі живі сили українського суспільства для дальшої невтомної боротьби за національну державу. Петлюра—член президії Нац.-Держ. Союзу, організатор нової всенародної визвольної акції, яка привела до повалення атинародного режиму „Союза земельных собственников" і „Протофісу". Нарешті, Петлюра — член нового Революційного Уряду України — Директорії і Головний отаман, тобто Голвнокомандувач усіх збройних сил, на чолі яких провадить геройську боротьбу з усіма окупантами Батьківщини. А по уступленні на весні 1919 року Володимира Винниченка з поста Голови Директорії, Симон Петлюра, остаючись і надалі Головним отаманом, бере на свої плечі ще й цей новий, президентський тягар. Не було це (і в тих трагічних обставинах нашої визвольної боротьби й не могло бути) жадання якихось матеріяльних статків чи слави. Навпаки — був це жертвенний крок самовідданного патріота Батьківщини зразок високої революційної і національної свідомости. І на цій чоловій стійці — Керманича держави і Головнокомандувача її військ — Симон Петлюра стояв до кінця. На цій стійці і загинув.

По загарбанні останнього кусника української території північний окупант не міг заспокоїтись, бо живий ще був закордоном Петлюра — символ національної революції і незалежної Української Держави. Постать Симона Петлюри — така популярна в українськім народі, що ворогові довелося охрестити його іменем „петлюрівщиною" — весь ненависний йому національно-революційний український рух, позначити цим іменем усю добу наших Визвольних Змагань. Така постать в умовах придушеної, але не задушеної (бо не здолав і ніколи не здолає цього ворог) національної душі народу здавалася ворогові небезпечною і в Парижі, взагалі будь-де. І так до багатьох політичних убивств, доконаних сталінськими аґентами закордоном, 25 травня 1926 року долучилося ще одне: вбивство Голови Директорії і Головного отамана військ УНР — Симона Васильовича Петлюри.

„Петлюрівщини", однак, цим не вбито.

(Кінець).

СМЕРТЬ КАТА

10. травня московська „Красная Звезда" подала звістку про смерть особи, яка була після Вишинського другою рукою верховного ката поневолених народів СССР. Помер В. В. Ульріх, голова воєнного трибуналу СССР.

Україна запам'ятає ім'я Ульріха насамперед як того, хто підписав у січні 1934 р. вирок смерти світлим героям українського кульурного відродження 1920-х р., таким прекрасним творцям нової української літератури і душі, як Григорій Косинка, Олекса Влизько, Кость Буревій, та десяткам інших письменників і науковців. Ульріх не завагався офіційно ствердити нахабну брехню, що ті поети й науковці перейшли на Україну із-закордону з бомбами та револьверами для терористичних актів, тоді як кожна дитина знала, що ті люди ніколи не виїжджали закордон. Ця безкрикладна брехня мала приховати цілковиту безсилість катів зломити свої жертви ідейно. Підсудні не визнали себе винними, гордо відкидаючи акт обвинувачення, як наклеп. Тому їх судили закритим судом.

Один із тих, хто зацілів од розстрілу, розповідав у в'язниці іншим в'язням, як трималися на процесі підсудні. Коли був зачитаний вирок суду і Ульріх ще хотів щось сказати, підсудні, що майже всі були засуджені на страту, піднялися з своїх місць і влаштували відчайдушну **демонстрацію** протесту з криками: „Ганьба катам українського народу!" і т. п. Заскочений бойовим духом засуджених на страту, Ульріх викликав підсилену охорону, яка в короткій сутичці пов'язала і поклала на підлогу приречених. Ульріх з усією виїзною верховною воєнною колеґією тимчасом вислизнув із залі суду.

В історію комунізму Ульріх увійде також як людина, що засуджувала на страту керівників правої, лівої і національних опозицій у ВКП(б) та Комінтерні, а разом з ними розстрілювала ілюзійні надії всіх опозиційних елементів на вихід російського комунізму із терористичного тупика.

Ульріх своїм судом і розстрілом українських молодих поетів і науковців, ніби підвів політичну рису під винищуванням українського селянства терористичним голодом 1933 року. Він показав, що доля інтеліґенції і доля народу нерозривні. В цій національній нерозривності Україна вже пережила кривавого Ульріха, переживе безсумніву Сталіна як і всю московську большевицьку окупаційну систему. Час не за горами. (д)

ЯКА ВОНА, АМЕРИКА

Населення України серед колгоспних і стахановських злиднів живе думками про інші дні, інші країни, де життя виглядає інакше, краще, ніж в СССР. Совєтська влада мусить напружувати всі сили, щоб доказувати вищість і кращість совєтської системи, комуністичного ладу. В програмі боротьби проти „наклепів на соціялістичну дійсність" негайно по війні влаштовувано виступи колишніх червоноармійців з доповідями про „злиденне життя робітників і селян в буржуазній Европі", тепер же до цього притягнено людей, які побували в ЗДА, Канаді та інших заокеанських країнах. В газетах введено спеціяльні кутки для „роз'яснювальної роботи серед працюючих мас" про те, яка вона, Америка, „в дійсності". В одному з таких кутків 24. 3. „Радянська Волинь надрукувала оповідання Ф. Фелюка з Цуманського Району про те, як він натерпівся в Америці. „Це були страшні дні, — написав Фелюк. — Не життя, а животіння. Голодні і виснажені, ми йшли за сотні кілометрів у ліс шукати роботи. За 8 років перебування в Америці лише на кілька місяців влаштувався на роботі постійно. Плата була мізерна і, щоб не вмерти з голоду, я харчувався покидьками, які збирав на смітниках. Але полісмени, що снуються тут як комахи, і за кожну підібрану кістку

о. С. Гаюк

ВІД ПРЕСТОЛУ ДО БЕРЕЗИ

6)

Через широке тилове вікно в автобусі ми бачимо, як наші рідні, щоб не спізнитись, — почали бігти слідом за автобусом.

Біг і мій старенький тато в довгій священицькій ноші.

О, благословенна будь щира і жертвенна любове, ти бо завжди перемагаєш!

Авто спинилося. Нас висаджують. На двірці незвичайний рух.

Щойно прибув потяг з утікачами. Моя дружина наблизившись, підходить до поліційного сержанта і просить його дозволу попрощатися зі мною та передати на дорогу дві пляшки лімоняди. Але поліцай не зважає на її просьбу: він навіть брутально відштовхує її.

— „Схаменися, кого просиш? — гукаю я до неї.

Мої слова він почув, він їх зрозумів і в секунді, підбігши до мене з п'ястуками, кричить: „Не розмавяць, пся маць, я розумію, що то значить і як то кота хвостом доверху обертати"!

Довкруги нас був лемент і плач.

Коли вже всіх нас від авта провадили на двірець, то дружина моя все ж скористала з метушні і підбігла попрощатися зімною. Відважився підійти також і мій тато. Поліцаї немов зм'якли, немов не помічали.

Отець Дубицький, що йшов ліворуч зі мною, голосно сказав до мого тата:

— „О. Іоаким, благасловіть нас всіх!"

Мій тато перехрестив нас усіх і сказав:

— „Мати Божа і всі Святі нехай бережуть вас, мої дорогі, та повернуть здоровими додому".

До побачення, до побачення, дякуємо, отче, — загукали всі в'язні. Багато і з нас витирали сльози, побрязкуючи кайданами. — Хвилина була тяжка, але і урочиста.

Нас заладували до старого особового вагону. На дворі настала повна темрява. На двірці, на торах залізничих ані єдиного вогнику. Бояться налету літаків і бомбардування. Цілу ніч ми стояли на місці і тільки вчасним ранком потяг вирушив в дорогу.

В Каміниці Волинській, коли то нам довелося пересідатись на інший потяг, що саме надійшов зі Львова, польські подорожні, побачивши валку скованих людей під ескортою поліції, — почали нас лаяти, кидати пиклянками, порожними пляшками. З одного вікна якась стара девотка істерично репетувала:

— „На шибеницю всіх вивротовців, на шибеницю кабанів!"

Ми мовчки ішли біля потягу в напрямку останніх вагонів.

— „Їдять польський хліб і проти Польщі змовляються!"

Старий Джус, почувши слово про польський хліб, іронічно посміхнувся і до сержанта, що вчора кричав до мене: — „Я розумію, що то кота хвостом до гори обернути" — голосно сказав:

— „О, пане сержанте, той то дійсно кота хвостом обернув, бо каже, що ми їмо польський хліб".

Це було сказане так в пору і з такою переконуючою інтонацією, що всі ми, не зважаючи на своє прикре положення, вибухнули щирим і веселим сміхом. Пан сержант лише заскреготав зубами.

Старенький і дуже обережний проф. Михайло Іванович Кобрин почав нас заспокоювати і остерігати.

Всівши на львівський потяг, ми без особливих пригод доїхали до Берестя. Правда, в дорозі всі в'язні відчували велику прикрість при відвідуванні туалети. Найбільше нервувався і протестував з цього приводу д-р Рощинський:

— „Панове, казав він до поліцаїв, найтяжчих злочинців так не мальтретують як ви нас. Зрозумійте, я не можу полагодити фізіологічної потреби, коли над моєю головою стоїть інша людина. Та ж ми не Лелюм-Полелюм". Справа в тім, що в'язні так і залишалися сковані по два і так мусіли користати з туалети. Доводи доктора не помагали. Ескортові видно мали наказ ще з Кремянця держати арештованих цілий час скованими, то ж вони лише злостилися на доктора та обіцяли вже по приїзді на місце за надокучливість першорядно покарати.

В Ковні ми побачили перші зруйновання від німецьких бомб. В ескортових настрій погіршав, а в нас явно покращав.

До Берестя ми прибули вчасним ранком. На двірці було велике оживлення. На багатьох залізничих торах стояло повно військових транспортів з гарматами, амуніцією, кіньми. Всі ці транспорти були скеровані на схід.

О. Олексій, шепнув до мене:

— „Чи не думають вони на Волині нову Польщу закладати?"

„Наші пани" вже встигли засягнути язика у своїх вояків. Вертають від них похмурі, очі їх сумні. І нам було б цілком весело, якбн не думка — чи не на фронт везуть нас копати окопи. Нашу валку переводять на другий бік двірця. За нами поспішає ще кілька валок з арештованими, що разом з нами, але у інших вагонах, прибули львівським потягом.

Проходимо через кільканадцять торів, виминаємо кілька транспортів і врешті зупиняємось біля довжелезного ешелону. З широких дверей товарових вагонів виглядає безліч цивільного, прим'ятого люду. Льокомотива скерована на схід. Чуємо погану польську мову з німецьким акцентом. Це шлеські німці.

Береза Картузька.

Слава Богу, нас везуть не під фронт, а від фронту.

Нам вже не трудно було догадатися, що везуть нас до Берези Картузької, цього жахливого концентраційного табору, в якому вже перед тим карались тисячі синів нашого народу.

Творцем цього польського концентраційного табору був ославлений воєвода поліський, а згодом і міністер внутрішних справ — полковник Костек Бернацький, фанатичний пропаґатор твердої державної політики супроти національних меншин, а зокрема супроти українців.

Пізнім вже ранком дня 5-го вересня наш траспорт спинився на невеличкій, майже безлюдній станції. На деревляній таблиці видніє зловіщий напис: „Береза Картузька".

З вагонів почерзі почали виводити арештованих та ставити в ряди, приготовляючи до прикінцевої дороги вже пішки.

До самого табору було ще понад 5 км. За станцією в напрямку містечка Берези, а також і концентраку, проходив битий шлях. По ньому проїздили фіри поліських селян, що поспішали до Берези на ярмарок. Хтось з нашої групи зумів ще якось при собі задержати гроші і запропонував провідникові найняти фірманки. Сонечко таки добре почало припікати. Іти пішки і віддихати курявою не дуже було до вподоби самому провідникові і тому ця рада поквапно була прийнята. Поліцаї швидко побігли наймати фіри і за кілька хвилин ми розмістилися, щось на семи восьми легких візочках, запряжених по поліськи, в одного коня під дугою.

О. Вишнівський, ген. хор. б. Армії УНР.

ОТАМАН І ОТАМАНІЯ

4)

Отаман Божко

Була це людина з фаховою військовою освітою і безсумнівним організаційним хистом. По свойому любив Україну й мріяв про булаву. Як би не отаманія, що зводила на нівець усі його позитивні прикмети, міг би бути видатно - корисним старшиною. За часів гетьмана Скоропадського служив у Залізничій охороні (військова частина) в ранзі підполковника. У початку повстання, що його очолював Український Національний Союз, Божко формує повстанчий загін під назвою „Запорозька Січ", що пізніше ввійшов до складу армії УНР як 2-га дивізія.

Ген. М. Капустянський так характеризує „отамана" Божка і його Запорізьку Січ:

„Дуже цікава особа, типовий отаманчик і авантюрист високої марки, до того ж не цілком нормальний. Мріяв про гетьманство, звичайно, про себе. Пробував воскресити всі звичаї Запорізької Січі у такому вигляді, який вона мала в 16 столітті. Отаман Божко сформував для особистої охорони бунчуковий курінь, вірно йому відданий. Усі справи обговорювались прилюдно всім курінем під його головуванням.

Божко підписував свої розпорядження тільки гусиним пером. За Божком носили булаву (він її взяв з Музею ім. Поля в Катеринославі) і творив силу різних чудасій.

У справах військових отаман Божко не дуже визнавався, одначе, відзначався особистою хоорбрістю та відвагою. Його оточувала ціла зграя авантюристів. Все ж треба зазначити, що в стройових частинах Січі було багато хоробрих і стійких старшин і козаків, вони не поділяли свавільних інстинктів свого шефа. Штаб Армії домагався розформування цієї екзотичної дойової одиниці, або призначення для неї відповідного начальника. На жаль, застережень не було взято під увагу.

Наказний - отаман Осецький з дозволу Симона Петлюри наказав розгорнути Запорозьку Січ і назвати її 2-гою піхотною дивізією. Її начальником залишився отаман Божко. Це невдале призначення відразу ж дало багато сумних наслідків" („Похід Українських Армій на Київ-Одесу в 1919 році" — книга перша, стор. 49-50).

З того ж джерела (стор. 109) подаємо дальші дані до характербистики „отамана" Божка:

„Призначений замість от. Божка начальником 2-гої п. дивізії от. Добрянський о 22 год. 55 хв. (22. 6. 1919 — О. В.) доповів Наштадієвої (Нач. Штабу Дієвої Армії В. Тютюннику — О. В.), що він одержав від от. Божка таку відповідь: „З чим приїхав, з тим повертай назад; наказів ані от. Осецького, ані от. Тютюнника не визнаю".

„На запитання полк. Капустянського от. Божкові, чи приїхав до нього просимий ним н-к Штабу, от. Божко відповів: „Ще не приїхав, але як буде кацап, чи такий як Мішковський, я повішу. Тут прислали з 3-тої дивізії Генштабу, та я його завтра теж на викидайло".

Ген. генштабу Мішковський був видатним і хоробрим старшиною й справжнім українським патріотом. Помер від ран у бою.

Штаб Дієвої Армії мав, нарешті, досить отаманії Божка: в початку серпня 1919 року він видав наказ про розформування Запорозької Січі. Під час арешту „отамана" Божка, останній боронився й стратив при цьому око.

Пізніше звільнений, „отаман" Божко формує наново свій „бунчуковий" курінь, з яким опиняється, рівнож, у „трикутнику смерти", де разом із „отаманами" Волохом і Данченком (колишній комендант міста Київа 1918 р. і тимчасовий командант запорожців) творить ворожо-опозиційний до нашого Уряду „тріюмвірат".

На тлі непорозуміння з „батьком" Волохом, Божка, з наказу Волоха, підступно вбито, а „отаманові" Данченкові пощастило десь зникнути і з того часу слід по ньому згинув. Через те „переможець" Волох, що зробився червоним „батьком", попростував на ласку комуністичної Москви без рештки творців „тріюмвірату".

ІУ

Отаманія

Отамани - ватажки, чинючи на власну руку і на власне ризико, були цілком незалежні в своїх чинах і могли рахувати тільки на свій сприт, свою енергію та власну ініціятиву. Свідомість влади над своїми загонами і людністю тих місцевостей, де вони часово панували, впливала на більшість із них як наркотика. Ця більшість „отаманів" призвичаїлася була дивитися на есбе як на щось вище над усе їх оточення, призвичаїлися грати лише першу ролю й ні з ким та ні з чим не рахувалися.

Засмакувавши влади, ватажки ці не задовольнялися самої свідомістю її: вони не могли вже обійтися без того, щоб про них не говорили, щоб їм не „кадили", не кланялися, щоб їх не славословили. Потреба в цьому була зродилася для цих амбітників майже так необхідна, як повітря, бо для цього типу „отаманів" на першому місці було завжди і всюди тільки їх власне „я".

Вважаючи себе „героями революції", вони почували себе в стосунку до нашої влади недоціненими, а через те покривдженими й ображеними. Хора амбіція „отаманів" бунтується проти всяких спроб обмеження їхньої влади українським урядом: забуваються обов'язки перед Батьківщиною, зникають авторитети, не виконуються накази, горує виключно своє особисте „я".

Ці зовнішні вияви збунтованої хорої амбіції (амбітництво) і є істотою отаманії. Через те людей, які в свойому поступуванні кермуються абмітництвом, незалежно від того чи то будуть військові чи цивільні, називаємо „отаманами" в лапках, або політичними „отаманами", а діяльність їхню „отаманією".

Ред. Зенон Пеленський так окреслює істоту амбітництва („Шлях Нації" 1935, ч. 2. ст. 33):

„В основі амбітництва, як його самоціль, завжди лежить особисте, еґоїстичне „я". Отже, властне, здебільше хоробливо перечулене, перевражливлене, голодне слави і популярности, голодне влади і значення, самозакохане „я", яке опановує цілий мозок, душу, всі інстинкти і нерви того роду людини.

Бути завжди на „верхах", бути завжди в ситуації, аби це „я" було конечно в „центрі справ", аби довкруги його конечно і за вяку ціну щось „ділося" — ось основний внутрішній стимул, який формує цілу життєву стать, отой т. зв. „габітус" (зовнішній вигляд людини, з якого можна робити висновки про нахил чи відпорність даної людини до певних хороб — О. В.) людини.

Здається таким натурам, що все, що діється, мусить діятися з ними, що без них нічого ставатися не може, не повинно, не сміє, що вони є покликані у всьому відіграти свою ролю, у всьому сказати своє слово".

Далі З. Пеленський у той спосіб характеризує категорію цих людей (тамже, ст. 34):

„Здається безлічі наших людей, що вони мусять „встрявати", мусять у всьому проявляти своє „я", бо без них „ніяка справа не піде". Як щож їхнє встрявання ні дочого не годиться і амбітника усувають, приходить образа. А за образою з місця повстає опозиція, резистенція, до сердець присосується гадючка жалю, злости, ресентименту, дрожить у нутрі, підходить під горло і душу, давить зранене особисте почуття — і тоді один українець починає валити другого, в давлячій атмосфері з ненависти починає нав'язуватися й назрівати крамола, распря, підставлювання ніг, копання під собою вовчих долів".

„Пхатися на верх", пише далі З. Пеленський (тамже О.В.) „це є мотив бунту якого небудь ображеного сучасного „отамана Оскілка".

Треба признати, що дефініція п. З. Пеленського істоти амбітництва знаменита. На жаль, редактор З. Пеленський своєю діяльністю на скитальщині, в Німеччині (т. зв. акція „блискучого відокремлення"), не менш знаменито ствердив стару правду: блискучі теоретики густо-часто бувають недобрими практиками...

(Закінчення буде).

ДЕНЬ — „Я — АМЕРИКАНЕЦЬ" В 1951 РОЦІ

„...в цей напружений момент світової історії наша держава повинна зміцнити єдність у прагненні до спільної мети через посилення відданости до основних принципів: свободи для кожного, однакових можливостей кожному і справедливости для всіх..."

З проголошення Президента Трумана до дня „Я — Американець" в 1951 році.

Президент Труман визначив неділю 20 травня, як день „Я — американець". Цю третю неділю травня Президентове проголошення відзначило як урочистий день „для спеціяльного відзначення нашої молоді, що в цьому році стала дорослою і тих громадян, народжених закордоном, що минулого року стали громадянами через натуралізацію".

Уже 6 років, починаючи від 1945 року, Президент, у своєму проголошенні до дня „Я — Американець", підкреслює свої головні переконання та принципи, за які він боровся все своє життя. У цьогорічному Проголошенні Президент приділив найбільшу увагу наданню однакових можливостей усім, хто живе в нашій великій країні, незалежно від кольору, віровизнання, чи національного походження. Він також підкреслив важливість збереження принципів індивідуальної свободи та справедливости для всіх.

Особливо цінять права і привілеї американців ті з нас, хто зазнали пригнічення і переслідувань закордоном, або чиї батьки ніколи не знали, що то є справжня свобода та демократія.

За свої намагання забезпечити мир і допомогти відсталим державам Президент Труман дістав визнання від усіх вільнолюбних народів світу. Не випадково, цього року він був нагороджений Почесною Нагородою Вілсона за „Застосування ідеалів Вудрова Вілсона у праці свого уряду".

У теперішній важкий час ми повинні бути особливо міцні у нашій підтримці демократичних ідеалів, бо тільки це може бути натхненим прикладом для решти світу і ґарантією для народів усіх країн, що демократія і свобода переможуть.

В такому настрої ми святкуємо день „Я — американець" і сподіваємось, що наша відданість американським способам життя допоможе нам не тільки забезпечити заможне життя і щастя народу в ЗДА, але й принесе мир в усьому світі.

„СВОБОДА" ЙДЕ ДО АМЕРИКАНСЬКИХ ВОЯКІВ

Колишні скитальці, а тепер американські вояки, які вступили до різних частин армії, присилають до нашої редакції повідомлення про свій побут і подають свої адреси, щоб їм, як членам УНСоюзу, посилати „Свободу".

До таких належить Ярослав Мельник, який вступив до армії в січні, перебув вишкіл в Луїзіяні, а тепер відходить зі своєю сотнею до Японії.

КАНАДІЙСЬКІ УКРАЇНКИ НА МУЗИЧНОМУ ФЕСТИВАЛІ

Виннипег, Канада. — У річному Музичному Фестивалі, який відбувся цього року в двох тижнях, від 2 до 14 квітня у Виннипегу, вз'яло участь поверх 20,000 молоді, між ними поважна кількість молоді українського походження. Найвищі марки здобули такі українки: Лорейн Ґреско (сестра Донни), Анна Тимочек, Орися Періг, Ольга Чорний, Вікторія Якимович, Галя Шлемкевич, Галя Олійник, Віра Тарнавська, Петруся Мельник, Алма Коссар. Ені Пазюк, Ірина Батицька. Хлопці такі: Ронній Шакура, Роберт Рибак, Юрій Загірний, Ернест Заболотний. („Кан. Фармер").

● **Пішов на пенсію ген. Кортні Вітні**, прибічник ген. Доґлеса Мек Артура. Він вислужив 20 років при війську, отже не дослужив до кінця й тому дістане тільки частинну пенсію у висоті $5,557 річно.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

Нотатки з совєтської преси)

ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ЯНИЧАРАМИ

В Черкасах цими днями партія скликала районову конференцію, присвячену вихованню дітей, з участю батьків, учителів, представників організацій та науково-дослідного інституту педагогіки. Говорено про основні завдання „комуністичного виховання совєтської сім'ї. На найближчий час намічено утворити в Черкасах кабінет педагогічної пропаґанди, в школах впровадити читання лекцій для батьків, в кожному селі району утворити піонерські клюби.

НА ПРИСТАНЯХ КИЇВСЬКОГО ПОРТУ

В приявності великих юрб киян піднято прапор навіґації по Дніпрі. На ріці, звільненій від криги, плавають пароплави, теплоходи, річкові трамваї.

В УЖГОРОДІ

Закарпатське обласне видавництво випустило в світ угорською мовою брошуру „Розмова Сталіна з кореспондентом „Правди".

Для кращого завтра купуйте Бонди Перемоги.

ОЛЕКСАНДРА ОЛЕКСІЇВНА СПЕРАНСЬКА-РИБАЧУК
по матері фон ОСТЕН-САКЕН

Воїн-Лицар збройних визвольних змагань і бойових ордерів ХРЕСТА СИМОНА ПЕТЛЮРИ з мечем і ХРЕСТА УКРАЇНСЬКОЇ ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ; Почесної відзнаки Українського Червоного Хреста, Наша Мати-Опікунка і Почесний Член бувшої Української Колонії в Плотичному над Віграми і всієї землі Сувальської (кол. Польща), Член-фундатор Української хати Козака в Плотичному, Член-фундатор Бурси імени Симона Петлюри в Перемишлі над Сяном, — після довгої й тяжкої недуги упокоїлась в Бозі 16. травня 1951 року в годині 8:10 рано в Ню Йорку, землі Вашинґтона.

Панахида при гробі Покійної відбулася в пятницю, 18. травня 1951 р., в годині 2-й пополудні, в погребовому заведенні Петра Яреми на 7-й вулиці схід, число 129 в Ню Йорку.

Про що огорнуті великим смутком оповіщають в розсіянні сущих Побратимів Плотичан.

Бувші Вояки Армії Української Народньої Республіки і члени Української Колонії Плотично: ІВАН ТОЛОЧНИЙ, бувший Секретар колонії, ОЛЕКСАНДЕР ГАЛЕЦЬКИЙ, МУСІЙ ФЕССАК, ГРИГОРІЙ НОГАЙКО, МАРКО СВИНАРЕНКО, ПИЛИП МОНАСТИРСЬКИЙ, ІВАН СВІРЕНКО, ОЛЕКСАНДЕР ФЕДОРОВИЧ, АНДРІЙ ГУРИН, ДМИТРО ДЮБА, КОНСТАНТИН ГАЛЕЦЬКИЙ, ДМИТРО КОБИЛЯНСЬКИЙ, МИХАЙЛО КОБИЛЯНСЬКИЙ і СТЕПАН ЛЕМІШ з родинами.

о. ВАСИЛЬ ЛИЦИНЯК

(Пам'яті великого громадянина).

З-поза залізної заслони прийшла до нас сумна вістка про смерть заслуженого священика, педагога й громадянина, о. Василя Лициняка, крилошанина і пралата гр. кат. Митрополичої Капітули у Львові.

О. Василь Лициняк народився в 1873 р. в с. Сурохів, ярославського повіту в Галичині в селянській сім'ї. Після покінчення гімназії в Ярославі і богословії у Львові та Перемишлі, він присвятився не тільки душпастирській, але також виховній і громадській праці, яку розгорнув будучи ще сотрудником у о. Сілецького. Перше з його важних діл, це співучасть у заснуванні монашого чину сс. Служебниць для опіки над сиротами в захоронках і сирітських захистах.

Покликаний Митрополитом Андрієм Шептицьким на працю до Львова, він став катехитом гр. кат. релігії в польських гімназіях (третій та одинадцятій), де була велика кількість української молоді, майже спольщеної. Своїм педагогічним хистом і тактовним поступованням о. Лициняк виховував цю молодь у національному дусі та зберіг її від денаціоналізації. Рівночасно Митрополит поручив йому пост віцеректора й духовника в Духовній Семінарії та організування сиротинців. О. Лициняк віддався і цій праці з повною посвятою, виховуючи кадри духовенства в релігійній й національній свідомості та засновуючи сиротинці в цілій Галичині.

В часі першої світової війни він разом з пок. інж. Василем Нагірним організують також захист для воєнних сиріт, що розрісся в поважну інституцію й вирятував з недолі неодну сироту і неодній удові утер сльозу.

Після цієї війни, він, перейшовши на емеритуру, працював у церковно - громадських установах та як директор учительської семінарії а опісля гімназії СС Василіянок при вул. Потоцького й Длуґоша. Хоч праця директора української школи була дуже відповідальна й важка, то Покійний потрапив повести її успішно й корисно для розвитку названих шкіл під оглядом педагогічним і національним. Тут треба було поборювати неодні трудноці, спричинювані політичними обставинами в тодішній польській державі. З настанням большевицької влади в Галичині, уряд усунув о. Лициняка спершу з директури, а опісля з педагогічної праці, коли побачив, що сама його особа в школі діяла на молодь в напрямі релігійности, а не безбожництва. Тоді о. В. Лициняк зайнявся тільки душпастирською працею, працюючи надалі в Митрополичій Консисторії й Капітулі як крилошанин і генеральний секретар Львівського Митрополичого Синоду, що саме відбувався у Львові в часі першої большевицької окупації.

З приходом німецької влади до Східної Галичини о. В. Лициняк працював далі в Митроп. Консисторії, а в 1944 році став парохом м. Криниці, де застала його большевицька інвазія. Звідтам перенісся він на мале село в околиці Тарнова, де здобув собі велику любов тамошнього населення, де й на чужій землі, недалеко від рідної на віки замкнув свої очі дня 1. березня 1951 р. Кільканадцять днів опісля упокоїлася теж його Дружина, що залишилася з ним ділити спільну долю серед чужого оточення.

З великим сумом прийняло цю вістку українське громадянство на еміґрації, клонячи голову перед тінями заслуженого священика й громадянина.

АЛОЧКА ДУБОВИК

років 11, яка прибула не так давно зі скитальщини до Злучених Держав, разом з мамою (пані Галина Дубовик-Китаста) та бабунею і братчиком, згинула трагічною смертю в Дітройті, як йшла до школи, коли на неї наїхав автомобіль. Власниця автомобіля не могла контролювати кермою і це спричинило нещастя. Мала Алочка брала активну участь в українському житті, співала в церковному хорі, грала на фортепіяні та була в школі одною з найкращих учениць, як про це згадує місцева дітройтська преса.

З ДІЯЛЬНОСТИ ЛІТЕРАТУРНОГО АРХІВУ УВАН В ЗДА

12 травня Літературний Архів УВАН запросив пані Галину Лащенко прочитати доповідь про видатного українського поета Ольжича, що загинув в німецькому концтаборі в 1944 році.

Доповідачка, що була особисто знайома з поетом, прочитала надзвичайно цікаву і змістовну доповідь про життя і творчість Ольжича — яскравої і небуденної постаті в українській історії.

Пані Лащенко докладно розповіла про дитинство поета, про впливи його батька — поета Олеся, про студентські роки і про дальшу науқову, літературну та політичну діяльність Ольжича-Кандиби, людини всебічно - обдарованої, працьовитої і глибоко - ідейної.

Цікаві доповнення подав пан Юрій Тищенко, відомий український видавець і журналіст, який знав поета буквально з часу його народження, бувши близько знайомий з родиною. Він подав багато цікавих подробиць з життя поета, що впливали на формування його творчої особистости.

Пан Туркало розповів про свою зустріч з Ольжичем підчас війни у Києві, куди він прибув для політичної роботи.

Керівник Літературного Архіву п. І. Коровицький побажав, щоб всі, хто виступали з спогадами, занотували їх та передали до Літературного Архіву, щоби можна було згодом видати збірку пам'яти поета і зберегти подробиці з життя поета, які, безумовно, будуть цікаві для історії.

Л. Д.

● **Урядовці передбачають видаток дев'ять біліонів дол.** з американської допомоги чужинним країнам на військові й господарські цілі у скарбовім 1952 р. Ця сума має бути встановлена в найближчому федеральному бюджеті під різними назвами.

● **„Треба говорити більш одверто про Бога й гідність людини,** якщо ми маємо вижити у боротьбі проти совєтських сил" — сказав секретар фльоти Франсіс П. Метю у промові до капелянів у Сан Франсиско. „Забагато американців вважають за невідповідне говорити про такі справи на прилюдних місцях" — завважав кабінетний секретар.

У ВІВТОРОК ЗБОРИ МАНІФЕСТАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ

Ню Йорк, 18. травня. — В найближчий вівторок, 22-го травня, відбудуться в домівці Демократичного Клюбу при 59 Ст. Маркс Плейс збори представників всіх організацій, що належали до Маніфестаційного Комітету та брали участь в параді з нагоди Дня Льояльности. В програмі зборів є звіт з участи в параді та обговорення пляну української участи в святкуваннях П о м и нкового Дня (Меморіял Дей), присвяченого пам'яті поляглих в обороні нашої країни. Збори почнуться в год. 8-мій ввечорі.

● **5,000 вояків маршуватиме нюйорським Бродвеєм** в найближчий четвер перед виїздом до Европи. Їх попрощає ген. Лотон Коллінс (голова ген. штабу армії) зі сходів нюйорської ратуші — „Сити Голл".

● **„Найкращий із живих американських юристів",** федеральний суддя Лернед Ганд, переходить 1 червня на стан спочинку на 79 році життя після 42 років судейської служби. Його найменував ще президент Тефт в 1909 р.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Р. Ш. — У нас нема бюра правничої поради, до якого Ваша справа належала б. В різних місцевостях існують такі бюра, під назвою „Ліґал Ейд Сосайті" або „Ліґал Ейд Бюро" (Legal Aid Bureau), де за малою винагородою полагоджують різні правничі справи. У деяких місцевостях такі бюра находяться в міськім будинку — „Сити Голл", або „Тавн Голл".

ТАРЗАН, ч. 2595. Треба боятися потвори

„Ти назвала це Станом Ґйора. А що це таке ґйор? — запитався Тарзан. „Це страшна потвора" — відповіла Яна.

„Вона двічі більша від тандора і . . ."
„Питаєш, що це таке ґйор, Тарзане" — перебив Яні Улан.

— „Ось поглянь туди!"
„Це ґйор!" — прошептала Яна". Киньтеся на землю і сховайтеся в траві, заки він нас побачить!"

„Він посувається в нашім напрямі" — сказав Улан. — „Вірю, що він нас уже побачив".

ПРОТОКОЛ

З Нарад Річного Засідання Головного Уряду У. Н. Союзу, що відбулося в днях 19-го до 22-го березня 1951 року, в готелі Статтлер, Ню Йорк, Н. Й.

5) (Закінчення).

Дискусії Над Звітами

У дискусії на звітом предсідника забирали голос: П. Кучма, І. Кокольський, В. Дідик, Д. Капітула, М. Давискиба, Д. Шмагала, В. Коссар і д-р А. Кібзей. Порушено такі справи: Організування молоді, відношення старших членів до молоді, підвишка на „Свободу", друкарські машини, адміністрація „Свободи", передплатники „Свободи", творення нових відділів,, бондування головних урядників. На заторкнені тут справи предсідник дав такі пояснення: Почавши від 1933-го року, впродовж 6 років, ми приєднали велике число молодих членів, але війна спинила цей розгін, бо місцеві провідники знайшлися у війську. Тільки мала частина з них вернула до активної праці по війні. Хоча Союз дістає тепер поважне число нових членів, то організатори звернули увагу на легше поле праці, і дістають нових іміґрантів, а про роджену тут молодь забули. На 600 нових членських аплікацій дістаємо звичайно около 50 від молоді. Та не зважаючи на те, пересічний вік всього членства не збільшився, бо прогалину, яка повстає через вибирання готівки молоддю, заповнюємо членами з Молодечого Департаменту, які переходять до дорослих. Направити цей стан могли б тільки організатори зі самої молоді, а таких нам майже неможливо дістати, хоч старання в цьому напрямі ми вже нераз робили.

Закиди, що старші члени відганяють молодих від праці, — вже неактуальні, бо маємо вже багато випадків, що старші просять, щоб молоді брали уряди по відділах.

Молодь платить по два доляри річно за „Юкрейнієн Віклі", але всіх таких передплатників є тільки 142. Що можна зробити для збільшення передплатників, на те дає добрий приклад відділ 180, який має саму молодь. Він розвинув агітацію за приєднуванням передплатників, так, що кожний член дістає або „Свободу" або „Юкрейнієн Віклі". Тому головні урядники повинні повести агітацію серед молоді на місцях, щоб передплачувала . — „Юкрейнієн Віклі".

Передплатникам, які вступають до Союзу, не числимо за „Свободу", доки не вийде передплата. Суспендованим членам здержуємо висилку „Свободи" по проголошенні рекордового звіту в „Свободі". Якщо батько й син живуть разом, то звільняємо одного з них від оплати за „Свободу". Помилки у висилці „Свободи" трапляються, бо нові іміґранти дуже часто змінюють місце побуту, а крім цього — кожного місяця дістаємо пересічно 600 нових членів.

Перед творенням нового відділу завжди повідомляємо головного урядника, якщо такий є в даній місцевості.

Урядники, що працюють в головній канцелярії, є бондовані так, що організація обезпечена від крадіжи або спроневірення.

На внесення В. Дідика і Д. Шмаґали закінчено дискусію над звітом головного предсідника.

Вдискусії над звітом заступника головного предсідника О. Лисогіра, в справах, що відносилися до придержання молоді в Союзі і організування нових членів з молоді, ставили запити: С. Куропась, М. Давискиба, Д. Шмаґала, д-р А. Кібзей і А. Васильовська. Заступник предсідника подав такі відповіди на поставлені запити:

Неможливим було відвідувати членів, що вибирали готівку на свої грамоти, бо це вимагало б багато часу і видатків. Головна канцелярія висилає спеціяльні листи до таких членів і в той спосіб старається задержати їх при організації.

Щоб порушити неактивні відділи до праці, заступник предсідника писав до молодих секретарів і бувших делеґатів в справі приєднування молоді, а теж радив редакторові „Юкрейнієн Віклі" писати більше про Союз. Та найбільше можна б зробити в цій справі тоді, коли б мати окремого організатора, для організування молоді та для виконання плянів щодо придержання молоді в організації.

На внесення В. Дідика і В. Гузара закінчено дискусію над звітом заступника головного предсідника.

В дискусії над звітом заступниці головного предсідника, — п-ні Г. Жеребняк, забирали голос: В. Дідик, М. Давискиба, і д-р А. Кібзей, в справі нарад екзекутивного комітету і організування молоді. Пані Г. Жеребняк подала такі пояснення на запити: Екзекутива купує бонди тоді, коли вони є на продаж, незалежно від засідання. На засіданнях екзекутиви дискутуємо загально над різними інвестиціями.

Має пляни щодо приєднювання молоді, і предложить їх коли прийде на це черга в програмі.

На внесення В. Гузара і Т Шпікули закінчено дискусію над звітом заступниці головного предсідника.

В дискусії над звітом головного секретаря, Г. Германа, — ставили запити: С. Куропась. П. Кучма, Д. Шмаґала, В. Дідик, М. Давискиба, О. Штогрин, І. Кокольський і В. Гірняк. Запити були в справах „Свободи", відділу ч. 88, грамот, повідомлень про вкладки прийняття припізнених аплікацій, суспендування членів, — спорту. — Головний секретар давав такі пояснення:

Екзекутивний комітет звільнив 719 членів від оплати підвишки на „Свободу" по 20 центів місячно, бо ці члени були неграмотні або роджені в Америці, або дожили 70 років життя і їх минула конвенція звільнила від підвишки.

Відділ ч. 88 був зорганізований і розв'язаний в одним році Цей відділ складався з нових іміґрантів, що поселилися тимчасово в Кінстор, Н. Каролайна, а опісля знайшли працю по інших містах.

Коверти на грамоти значно подорожіли, а крім того, їх трудно тепер дістати. — Тому прийдеться занехати коверти зовсім.

Картки, що висилаємо для членів з повідомленням про вкладки, надаються до ужитку всім відділам. Секретар відділу повинен подавати на них свою адресу, а тоді даний член не подумає, що вкладки треба висилати до головної канцелярії.

Висилаємо грамоти і платничі книжечки на час, але в часі страйку на залізницях пошта доручувала їх з опізненням.

Не можемо прийняти спізнених аплікацій, бо першого дня в місяці даємо до друку виказ всіх членів, включно з прийнятими новими членами. Тому неможливо додавати тоді спізнені аплікації, бо інакше ми не були б в силі виставити відділам на час рахунків за даний місяць. В додатку, спізнена аплікація вже не може бути одобрена головним лікарем, бо він приходить тільки раз, в останнім дні місяця, щоб переглянути і одобрити або — відкинути нові аплікації.

Член може бути суспендований по однім місяці незаплаченої вкладки, бо асекураційні закони забороняють давати обезпечення на борг і наш статут цього не дозволяє. Відділ може заложити вкладку за члена, але тоді відділ бере на себе ризико, що член зверне заборговану вкладку. Головна канцелярія не має права звертати відділові вкладки за суспендованих членів, якщо ці члени не мали на грамотах нагромадженої резерви.

Причини до суспендування члена бувають різні. Батьки перестають платити вкладки за дорослих дітей; син або донька входять в подружжя з членами іншої народности і покидають свою організацію; бувші вояки беруть державне обезпечення, і т. д.

Спортовий рух мало поширений між нашими членами бо нема проводу по місцях. — Маємо кілька дружин, що змагаються в „бовлінг", яле вони далеко від себе розкинені і не мають „Союзової Ліґи", як це було тому 10 років.

На внесення Д. Шмаґали закінчено дискусію над звітом головного секретаря.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТОМ ГОЛОВНОГО КАСІЄРА

В дискусії забирали слово: П. Кучма, О. Штогрин, В. Дідик, Т. Шпікула, д-р Кібзей, А. Васильовська і М. Давискиба. Запити були в таких справах: задовження відділів за вкладки, сирітський фонд, виплата посмертного по членах, що поповнили самогубство, заморожені гроші, нагорода організаторам, провірка майна Союзу державною контролею, члени старого роду обезпечення, фонд бувшої згоди Братств, акчуарій Союзу.

Головний касієр відповідає, що три відділи довгують за вкладки, але вони сплачують свій довг і є надія, що в короткому часі весь довг буде сплачений.

В Сирітськім Фонді є гроші з посмертного Фонду призначені для спадкоємців, котрі ще малолітні або котрі живуть під Совітами. Радимо членам не записувати посмертного на особи, котрі живуть під Совітами, бо вони не дістануть посмертного, а дістане держава.

Виплачуємо посмертне по членах, котрі поповнили самогубство, якщо смерть наступила по двох роках членства.

Заморожені гроші стоятимуть на книжках до ліквідації заморожених банків.

Організатори приносять користь, бо приєднують багато членів, а за суспендованих членів не платимо. Організаторам платимо згідно з умовою.

Державної контролі не було цього року, але буде в 1952 р.

Маємо ще 244 члени в старім роді обезпечення. На членах Згоди Братств поносимо втрату, бо мусимо докладати до їхніх вкладок, зогляду на те, що перебраний фонд цих членів є невистачальним на покриття зобов'язань супроти цих членів.

Акчуарій УНСоюзу не працює в головній канцелярії.

На внесення Т. Шпікули і д-ра Василенка рішено закінчити дискусію над звітом головного касієра.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТОМ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ

У цій дискусії забирали слово: Д. Шмаґала, М. Давискиба, О. Лисогір, Д. Галичин, І. Романишин, І. Кокольський, П. Кучма.

Запити були в справі купна і продажі бондів, їх переносу та виміни. На запити давав відповідь Д. Капітула. Дискусія виявила, що бажанням головних урядників є, щоб усі бонди організації, були передані одному з банків, не тільки для переховування, але теж для перепроваджування всіх трансакцій, зв'язаних з передачею бондів при купні, продажі, виміні і т. п.

На запити до членів контрольної комісії щодо звітів з їх праці в своїх місцевостях чи округах, Д. Капітула відповідає, що його округа упадає в членстві, бо люде виїжджають, і тільки нова індустрія може поліпшити справу.

В. Коссар признає, що поза Торонтом маємо мало прибутку в членах. В західній Канаді є мало нових іміґрантів, бо їх визискує дрібна індустрія, а тому значна кількість з тих, що там приїхали, виїжджають на схід Канади.

В. Гірняк пояснює, що у Виндзор є малий членський рух, бо нема кому працювати.

На внесення А. Васильовської, поперте В. Дідиком, прийнято звіт Контрольної Комісії.

На внесення В. Гірняка, поперте С. Куропасем, прийнято звіти членів екзекутиви.

На внесення В. Гірняка, поперте В. Коссарем, прийнято звіти головних радних без дискусії.

На внесення М. Давискиби, поперте І. Романишином, ухвалено віддати всі бонди під банкову опіку (ін костоди).

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТОМ РЕДАКЦІЇ „СВОБОДИ"

С. Куропась: Треба ще більше змодернізувати „Свободу", збільшити число кореспондентів, головно з наших громад. Теж треба більше інформацій з Европи. Головний редактор повинен відвідати Европу і при тій нагоді розглянутись у політичнім життю української еміґрації. Не треба так м'ягко поводитись з противниками „Свободи". Треба сказати їм від часу до часу гостріше слово. Видавати недільне число „Свободи" — це дуже добра думка.

Л. Мишуга: Постійно намагаємось поліпшувати „Свободу". Дальші реформи в цьому напрямі, включно з кореспондентами і недільним числом, це вже справа фінансова. Громадянство ставиться до „Свободи" добре, читачі назагал вибачливі, то й нема потреби „воювати". Дехто вправді пробує нам уже диктувати і можна б на це реагувати гостріше, але ми віримо, що й ті елементи згодом зрозуміють американський спосіб думання і американську поведінку. Знов на лайливі статті взагалі не відповідаємо.

Д. Галичин: „Свобода" має тепер багато більше різнородного матеріялу, як мала його в найкращих часах. Має теж і знаменитих кореспондентів. Щоб видавати недільне число, треба б мати бодай 4,000 передплатників, які платили б за це число по 25 центів місячно.

В. Дідик: Писати більше про У. Н. Союз. Це потрібне зогляду на тих, що прибули недавно зі скитальщини і не обзнайомлені добре з історією нашої організації.

Л. Мишуга: Годі повторювати раз-у-раз те, що є в Ювілейних книгах УНСоюзу. Як би „Свобода" діставала добрі дописи з місць, як є зі справами нашої організації, тоді можна б писати на ту тему живіші та цікавіші статті. Працю УНСоюзу та Союзовців видно всюди, в кожній ділянці народного й церковного життя, в жертвенности, в політичній та гуманітарній акції й т. п. Книжки про Україну в англійській мові — це теж Союз. Хто ці речі хоче бачити і розуміти, той відчує, чим був і є УНСоюз для кожного щирого українця. Нові іміґранти повинні це краще інших розуміти, і якраз це повинно бути для них доброю пропаґандою.

М. Давискиба: Редакція дуже скорочує дописі. Не трактує всі релігії однаково. Попирає одну голосну політичну партію і навіть не запевняє нас, куди йдуть зібрані цею організацією гроші.

Л. Мишуга: Усіх вдоволити годі. Загально нарікають, що дописі рішуче задовгі. Колись, як не було релігійних часописів і журналів, писали в „Свободі" теж і про чисто церковні справи. Сьогодні наші Церкви мають свої газети і журнали. До того церковні відносини нині такі, що маємо багато клопотів навіть з самими платними оголошеннями церковного характеру. Навіть через них зв'язують деякі „Свободу" з цею чи другою релігійною пропаґандою. Прийдеться адміністрації „Свободи" навіть тут поробити основні зміни. „Свобода" не хоче вмішуватись у ніякі релігійні спори. Вона визнає в кожній місцевості тільки одну українську громаду, — хоч би там було й кілька різних парафій. Та деяким важко до цього пристосуватися і вони навіть в загально-народних справах виходять тільки з парафіяльного становища своєї церкви. Таким важко звикнути до „Свободи". Коли ж мова про ту політичну партію, до якої „Свобода" мала б ставитись дуже прихильно, то якраз з боку цеї партії є найбільше нарікань, що „Свобода" партійна, очевидно в тому розумінню, що вона не йде по її лінії. За збирані в Америці фонди на загально-народні потреби відповідає Укр. Конґр. Комітет, а не „Свобода". Як в допомоговій акції, так і політичній хочемо звести всі групи докупи. Це є властива політика „Свободи".

Дальші вияснення в справі „Свободи" давали редактори Семен Демидчук та Антін Драган, а теж Д. Галичин, як адміністратор „Свободи". В дальшій дискусії ставили запити та висказували свої завваги щодо редагування „Свободи", мови й друку, політичної лінії та ролі цеї газети в нашому народному житті й в допомозі визвольним змаганням українського народу такі головні радні: П. Кучма, Олена Штогрин, В. Коссар, О. Лисогір, В. Гірняк, Анна Васильовська, І. Кокольський, Т. Шпікула та Д. Шмаґала, який поставив внесення на замкнення дискусії над звітом головного редактора.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТОМ РЕД. „ЮКРЕЙНІЄН ВІКЛІ"

А. Васильовська робить завваґу, що статті в „Юкрейнієн Віклі" не є цікавими для нових членів; побажаним є мати — „організаційний куток", де члени могли б висказувати свої думки, а крім того потрібно статтей, що заохочували б вступати до організації.

С. Шумейко відповідає, що статті під наголовком „Youth and U. N. A." саме виконують ці завдання. Вважає, що в них є доволі заохоти.

Д. Шмаґала і В. Дідик поділяють думку А. Васильовської щодо того, що „Юкрейнієн Віклі" повинен давати більше інформацій як приєднувати нових членів, і заохочувати молодь вступати до Союзу.

С. Шумейко: Люде, що критикують, є звичайно ті, що не читають „Юкрейнієн Віклі". „Ю. В." заохочує молодь вступати до Союзу, та віддає багато місця різним імпрезам молоді.

М. Давискиба заявляє, що „Ю. В." не має відповідних кореспондентів і взагалі під багатьома оглядами не відповідає вимогам читачів.

С. Шумейко: Кореспонденти є добрі. Коли хтось з читачів не погоджується з ними, тоді повинен про це писати.

І. Романишин: Молодші члени Екзекутиви У. Н. С. повинні часто дописувати до „Юкрейнієн Віклі" і зрушити активність в організації. Треба писати більше про спорт, бо такими справами цікавиться молодь. Статті на культурні теми повинні бути дещо вкорочені. Вартість кореспондентів треба міряти впродовж довшого часу, бо вони часом добрі а часом ні. — Різноманітність статей витворює заінтересування в читачів.

Подібні думки в цій справі висказує ще І. Кокольський і П. Кучма.

С. Шумейко: Ми звертаємо належну увагу на новинки і спорт, бо вони притягають читачів, так як і редакційні статті. Для оживлення молодечого руху потрібно координації між молоддю родженою в Америці і молоддю, що прибула недавно з Европи.

Критичні думки щодо редагування „Юкрейнієн Віклі", висказують ще В. Гірняк, В. Коссар, О. Лисогір і д-р Василенко, С. Куропась і Г. Жеребняк.

Вкінці О. Лисогір подав такі підсумки дискусії.

Редактор повинен посилити зв'язки з різними організаціями молоді, а зокрема зі секретарями молодечих союзових відділів. Молодь треба заохочувати до читання „Ю. В.", а тому треба вигинати довгих статей. Треба присвятити більше місця Союзовим справам та шукати кращих способів в добиранні матеріялів. Треба продовжувати кампанію за передплатниками. Треба поліпшити мову, добір слів, та оминати друкарських помилок.

На внесення д-ра І. Василенка і І. Романишина прийнято повищі думки в роді рекомендації для будучої праці редактора „Юкрейнієн Віклі".

На внесення В. Гузара, поперте Д. Капітулою прийнято звіти редакторів.

Ухвали і Рекомендації

Г. Герман звітує, що, по причині браку матеріялів тепер тяжко діставати Союзові відзнаки, а теж і коверти на грамоти. В дискусії над цею справою виявилося, що головні урядники є за те, щоб принаймні дорослі члени діставали конечно відзнаки.

На внесення О. Штогрин, поперте А. Васильовською, ухвалено не давати відзнак новим членам Молодечого Департаменту.

На внесення М. Давискиби, поперте П. Кучмою, ухвалено не видавати коверт на грамоти.

На внесення В. Гірняка, поперте Т. Шпікулою, ухвалено виплатити з Народного Фонду на такі цілі:

На видання книжки про Україну	$5,000.00
На народний фонд Укр. Конґр. Ком.	3,000.00
На стипендію на Манітобському Унів.	100.00
На освітні курси в Канаді	250.00
На Укр. Дівочу Вищу Школу у Факс Чейс, Па.	100.00
На Дім Старців у Словтбурґу, Н. Й.	150.00
На Укр. Вищу Школу у Стемфорд, ...	100.00
На Сиротенець у Филаделфії	100.00
На Укр. Православну Семінарію	100.00
На Укр. Вільну Академію Наук в Канаді	100.00

Д-р Ґалан передав привіт від Злученого Українського Американського Допомогового Комітету і повідомив, що ЗУАДК починає збірку на Великодню Писанку для Скитальців, а теж задумує повести акцію для набуття переселенчого осідку, і для цих справ він просить піддержки зі сторони У. Н. Союзу.

В дискусії піднесено вагу згаданих справ та потребу їх піддержки.

СПРАВА МОЛОДІ

Г. Герман завважує, що ми цікавимося молоддю, коли вона вже виросла і коли майже запізно приєднувати її до Союзу; краще було б починати від дітей, котрі є членами Союзу, і давати їм вишкіл в роді Пласту.

О. Лисогір радить нав'язати контакт з молоддю і з організаціями молоді. До цеї цілі потрібно плянів від екзекутиви, головно для використовування конвенцій молоді. Піддержка для спорту повинна бути спрямована в двох напрямках: 1. Використовувати спортові дружини і давати їм трофеї. — 2. Організувати Союзові дружини і давати їм теж трофеї.

Д. Галичин пропонує видати факти про УНСоюз в англійській мові.

Д. Капітула радить запрошувати провідних членів молоді на організаційні імпрези і бенкети.

Д. Галичин пояснює, що Союз готовий давати поміч спортовим дружинам, але не буде купувати членів.

А. Васильовська пропонує радіо-програму в більших містах, головно для молоді, що не читає „Свободи" ні „Юкрейнієн Віклі".

Д. Галичин: Оголошення на радіо-програмі могли б бути використані тільки тоді, коли ці оголошення є кому використати, значить, коли в даній громаді чи околиці знайдеться організатор, який піде за членом і впише його до Союзу.

П. Кучма пропонує винагороду тим, котрі приєднають найбільше молоді в році. Звертає увагу на воєнну клявзулю, яка може бути перешкодою в приєднюванні нових членів.

Д. Галичин пояснює, що Союз виплачував досі завжди повне посмертне по членах вбитих на війні, і тільки в разі великої катастрофи, коли вбитих були б тисячі, а не сотні, Союз мусів би примінити воєнну клявзулю.

І. Кокольський звертає увагу на молодь, що бере зворот готівкою за грамоти, за які батьки роками оплачували, а вона сама навіть не знала, що належить до Союзу. Тому треба поробити старання, щоб обзнайомити таку молодь краще зі Союзом.

В. Гірняк признає, що агітація потрібна, але щоб її використати, то необхідним є особистий контакт. Пропонує, щоб засідання проголосило кампанію за членами, та признало окрему винагороду тим, що приєднають найбільше молоді.

Д. Шмаґала пропонує, щоб виготовити окремі картки з побажаннями від місцевих відділів для новонароджених дітей.

Т. Шпікула завважує, що молодечі відділи зменшуються, тому пропонує, щоб головна канцелярія висилала частіше таким відділам відповідні обіжники.

На внесення О. Лисогіра і Д. Капітули ухвалено поробити заходи в справі кампанії за приєднюванням 2,500 членів з родженої тут молоді, до кінця цього року, з трьома спеціяльними нагородами.

О. Штогрин завважує, що екзекутива повинна присвятити більше уваги організаційній справі на Филяделфійському терені.

В. Гірняк завважує, що українська іміґрація в Канаді зосереджена більше на сході і тому там маємо найбільше членів. На заході Канади, з огляду на великі простори, є більші труднощі в організуванні нових членів.

В. Коссар вказує знову на інші труднощі в організуванні нових членів в Канаді, а саме, по причині конкуренції. Зарадити цьому можна, коли матимемо здібних людей до приєднювання молоді.

В дискусії забирали ще слово П. Кучма і В. Гузар в справі винагороди відділовим організаторам і на внесення С. Куропася, поперте д-ром А. Кібзеєм, ухвалено передати порушені справи екзекутиві до виконання в дусі поданої тут дискусії і закінчити засідання.

Головний предсідник, Д. Галичин, закриваючи річні збори дав признання головним урядникам за їх речеві вказівки і поради, та закликав їх до більше інтензивної та посиленої організаційної праці, впродовж наступного року, для добра У. Н. Союзу і цілої нашої української спільноти.

Засідання закінчено відспіванням українського національного гимну.

Г. ГЕРМАН
Гол. Секр. У. Н. С.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

АСТОРІЯ, ЛОНҐ АЙЛЕНД

Академія в честь Т. Шевченка

За почином і старанням Об'єднаного Комітету Українських Організацій в Асторії відбулося в дні 15 квітня Академія в честь найбільшого Сина України, Т. Г. Шевченка.

Це Шевченківське Свято можна назвати справедливо величавим, — як це підчеркнув промовець, відкриваючи Академію-Концерт. Величавим і рідкістю було це Свято як щодо різноманітного змісту, так теж і високо мистецької форми та масової участи. Українська Асторійська громада відсвяткувала Шевченківське Свято в історії цеї громади по раз перший так величаво і маніфестаційно. З радістю належить підчеркнути, що на Свято прийшли громадно місцеві громадяни і з околиці Лонґ Айленд, прибули теж гості з Ню Йорку. Прийшли діти і молодь та сивоволосі старики, старі і нові еміґранти, всі прийшли громадно, щоби віддати шану нашому безсмертному і дорогому батькові Тарасові.

На це свято спеціяльно зроблено нові, гарні декорації, які вималювали пп. інж. Гойдиш і Шоґ (мол.).

Академію відкрив іменем Об'єднаного Комітету п. В. Врублевський, вказуюче на всеукраїнське значіння Свята і на велику радість і вдоволення громадян в Асторії, що воно обєднало всіх українських громадян з Асторії і околиці в одну гармонійну родину, яка посвячує свої сили і труди для добра українського народу та для здійснення ідей, які голосив Т. Шевченко.

Це Шевченківське Свято відбувається під кличем поета: Учітеся, брати мої — думайте читайте, і чужому научайтесь й свого не цурайтесь. Відбувається воно з вірою, що діждемося свого Вашинґтона.

Відтак місцевий мішаний хор відспівав американський гимн, а потім „Заповіт".

Глибоко змістову Святочну промову виголосив голова Об'єднаного Комітету, д-р М. Шахнович. Прелеґент проаналізував цілу велич Шевченка як громадянина-патріота, його провідні ідеї, безмежну любов до батьківщини, боротьбу за волю і кращу долю українського народу і інших поневолених народів та віру в побіду правди, нашої правди,.. зв'язуючи ці ідеї з визвольною боротьбою українського народу та нашими сучасними завданнями.

Великою атракцією мистецької частини Концерту був гостинний виступ артистки пані Лідії Крушельницької з Ню Йорку, яка захопила своїм милим голосом і чудовим співом слухачів. Співала при фортепіяновім супроводі пані Г. Лиско з Ню Йорку пісні: „Садок вишневий..." та „Одна я, одна як билиночка".

В другій частині програми пані Л. Крушельницька продеклямувала по-мистецьки і з великим чуттям поему „Лебедин" Шевченка. За гарне виконання тих двох точок публіка винагородила артистку рясними оплесками і квітами.

Діточі деклямації а радше щебетання хлопчиків: Гойдиша і Волосенка та дівчаток: Мотрук і Макаревич — захопили приявних.

Добре вив'язалася панна Лідія Іванчук, яка продеклямувала поему „Чигирин".

В дальшій частині програми особливу радість і вдоволення викликав у приявних виступ мішаного хору з Асторії під управою п. мґра Лиска з Ню Йорку. Хор цей відспівав крім „Заповіту" ще три пісні: „Дожену я лебеді", „Козака несуть" і „За Україну". Цей хор — хоча недавно зорганізований і перший в історії Асторії, під умілою управою дириґента п. Лиска, здав іспит зрілости і всі пісні виконав по-мистецьки і має всі дані до гарного розвою. Побажаним було б, щоби хор продовжував свою почату працю для рідної пісні і розвивав свої мистецькі сили.

В другій частині програми цікавий своїм змістом реферат про Т. Шевченка і його значіння в житті нашого народу відчитав п. О. Іванчук.

До успіху Свята причинилась сценічна картина поеми: „Тополя". На тлі гарної декорації-картини, при рецитації артистки п-і Л. Крушельницької та в супроводі піяна знаменито виконали ролі з поеми пані: Р. Шахнович і С. Волосенко.

Шевченківське Свято закінчилось відспівання національного гимну.

На Святі зібрано $144.60, з чого Об. Комітет призначив суму $50 для ЗУАДК-у на „переселенчу писанку".

Ця Академія-Концерт була дійсно одна з найкращих, які колинебудь були в Асторії і за це належиться усім виконавцям програми, а зокрема хорові і Об'єднаному Комітетові, велике признання за їх працю, а громаді за те, що своєю численною участю допомогла не тільки до морального успіху, але теж і до матеріяльного. Рівнож належить подякувати місцевим укр. організаціям: „Жіночій Громаді" та „Демократичному Клюбові" за їх допомогу в квоті по $25 на покриття видатків цего свята і ведення хору.

Сподіємося, що це Свято заохотить Асторійську громаду і околицю до ще більш активного, громадянського життя і творчої праці, опираючись на сильній організації та на тривкім об'єднанню всіх місцевих організацій і всіх громадян.

Учасник

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БАЛТИМОР, МД.

Пожиточна розвага

Як почислити всі імпрези, влаштовані українським громадянством у Балтиморі Мд. за останні два роки, то вони всі були виключно поважного характеру, напр.: Листопадові Свята, Січневі Роковини, Шевченківські концерти, Чупринківська Академія, Святочні Сходини пам'яті О. Басарабової і ін. А ніде правди діти, що публіка, яка постійно відвідує наші імпрези, бажає час до часу розваги і то веселої, щоб, усміхнувшись від вуха до вуха, забути бодай на дві години щоденні турботи.

Хто бажає собі такої розваги, той повинен поступити так, як це зробив місцевий Українсько-Американський Горожанський Клюб. Він то порозумівся з „Веселою Трійкою" з Филаделфії (пп. В. Цегельська, Гармашівна, Маркович, В. Шаршаровський й В. Мельник), яка загостила до нас дня 15 квітня ц. р., та зарепрезентувалась місцевій публіці своєю веселою програмою. Програма багата і різнородна, а виконує її „Весела Трійка" направду по-мистецьки. Та „Трійка" не лише весела, вона й дотепна. Вона узалежнила свій виступ тим, що з добровільних датків перепаде бодай щонебудь українським установам. Воно так і сталось. По покриттю коштів дороги, зв'язаних з приїздом „Трійки" остало з добровільних датків $37, які ініціятори веселого вечора призначили $20 Українському Конгресовому Комітетові, а $17 Українській Національній Раді.

Ініціятор

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

Шевченківські роковини

В неділю, дня 1 квітня, наша гр.-кат. парафія ім. св. Йосафата, відсвяткувала роковини Тараса Шевченка.

Вечір розпочався американським гимном, виконаним мішаним церковним хором і вступним словом о. Євгена Цегельського, місцевого пароха. По відспіванні „Заповіту" слідував реферат, дуже гарно і старанно опрацьований та виголошений п. Качанівським. В англійській мові теж добре промовляв п. Іван Явний. Дальше слідували хорові точки відповідно підібрані на це свято, котрі виконав гарно місцевий церковний мішаний хор під управою п. Гната Балазюка. Хорові точки були переплітані деклямаціями пані Цегельської і панни Марії Цегельської. Також вдало випав дует „Де ти бродиш моя доле", що його виконала пані О. Цегельська сопрано і панни Марії Михайлів альт.

Найкраще випала друга частина концерту, де виступали шкільні діти місцевої української школи, яку провадить п. Гнат Балазюк. Діти, в гарних народніх строях, виголосили кілька гарних деклямацій і гарно відспівали кілька пісень в честь Т. Шевченка. Дві дівчинки віддеклямували гарно вірші і при тім зложили вінки з правдивого зеленого барвінку під портретом Т. Шевченка, котрий був прибраний рушниками і цвітами.

Зі сльозами в очах присутні на залі нагороджували по кожнім виступі малих виконавців рясними оплесками. Останньою точкою була добре підготована інсценізація „Одної ночі", за яку виконавці дістали повне признання.

Вповні удалий концерт треба в першій мірі завдячувати п. Г. Балазюкові, котрий вложив багато праці в підготовку хорових точок старших і дітočого виступу.

Присутній

МАЯМІ, ФЛОРИДА

Справа Національного Датку

Свого часу Український Конґресовий Комітет звернувся до місцевого Українсько-Американського Клюбу, зглядно до його управи, з проханням організувати збірку Національного Датку, для чого зарядові Клюбу було вислано відозви та плякати. Одначе, заряд Клюбу цю справу збув мовчанкою і про збірку Національного Датку членів Клюбу не було повідомлено. Тоді Конґресовий Комітет звернувся листовно до пп. С. Майка і В. Подубинського з проханням помогти цій справі. Вони то на підставі листовного уповноваження УКК, скликали збори українських громадян у Маямі, при чім на збори прийшло понад 40 осіб. Збори, вислухавши, чия вина, що не було акції в справі Національного Датку, вибрали Комітет для переведення збірки.

До Комітету вибрано пп. С. Майка, як голову, Андрія Креховецького, як скарбника і В. Подубинського, як секретаря.

Комітет розпочав збірку. Завдяки енергійній праці пп. Майка і Креховецького вдалося проломати нічим неоправданий спротив управи Клюбу і збірка принесла понад $250.00, чим доведено, що громадянство ставиться прихильно до ідеї свого Народного Фонду.

Хочемо сподіватись, що при новій збірці, на 1951 рік, давні розходження будуть усунені для користи загально-національної справи.

Член Клюбу

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО

Вистава „Назара Стодолі".

Першого квітня заля Українського Народного Дому була виповнена вщерть. Ті, що за браком місця не змогли бути в залі, здосадою стояли під Народним Домом з надією — пройти.

Дехто з хвилюванням у душі, дехто голосно, а дехто мовчки з критикою по-різному очікують відкриття завіси. Идуть суди-пересуди. Але всі однаково відчувають, що то українське, наше дороге національне.

Кожний прийшов на виставу „Назар Стодоля" не для якоїсь лише внутрішньої своєї насолоди, розваги, чи на те, щоб „убити" не заповнений вільний час. Ні! Він прийшов з найкращими людськими почуттями, щоб побачити, бодай клаптик, те далеке, гарне, виховане нашим селом, нашою незабувньою Запорізькою Січчю; побачити той темпераментно-блискучий український танок і почути чудові, мелодійні, близькі серцю пісні, що вийшли з глибин українського народу, щоб ще міцніше скріпити свою національну свідомість, ідею вільної незалежної України.

Хто прийшов на виставу „Назар Стодоля" знав і відчував, що на сцені не Садовські чи Саксаґанські, не Заньковецькі чи Борисоглібські, ні Гірняк і не Блавацький, навіть ніякі актори, а звичайні колишні селянські і міські хлопці та дівчата, в яких полуменіє любов до України, до її різноманітної багатої пісні, до її мистецтва. В них буяє енергія. Вони з щирим бажанням, з великим молодим темпераментом, з завзяттям творять аматорські театральні гуртки, хори та танцювальні групи і то без всякої для себе винагороди, а лише для народних цілей, для всієї української нації.

Драматичний гурток при ООЧСУ, що поставив драму „Назар Стодоля" під керівництвом та режисурою Омеляна Урбанського та вечорниці під мистецьким керівництвом проф. Барнича, ставить перед собою завдання, з його спроможностями і силами, підтримувати серед нашого народу на чужині національний дух, національне чуття і обов'язок перед воюючою Україною.

Не збираюсь говорити тут виставу „Назар. Стодоля" мовою театрального критика; я далекий від того. На те буде ще час. Нині наш театральний гурток є ще в стадії формування. Бо все то нелегко дається. Кожна сила, що працює в театральнім чи співочім гуртку є зайнята тяжко на роботі в тій чи іншій фабриці (одні в день, другі в ночі).

Але, не дивлячись на ту фізичну перевтому, на фабриках-заводах, люди знаходять час на проби, на підготовку вивистав, концертів. Знаходять... бо люблять своє мистецтво.

Багато вкладено праці на підготовку вистави „Назар Стодоля" режисером О. Урбанським та диригентом проф. Барнич.

Режисер Урбанський, маючи перед собою переважно, молодих, недосвідчених виконавців, з яких більшість перший раз появляються на сцені, почав вчити їх від найменшої дрібниці.

Треба було, хоч не цілком, втілити в них закон сцени, акторську дисципліну, мову, інтонацію, рухи, міміку у серьозність, увагу до своєї ролі. Була то велика в напрузі праця.

Знаємо, що той короткий час у підготовці і важка, як для аматорів, драма „Назар Стодоля" не дали того, чого б ми бажали, але ми не будемо суворі до наших молодих виконавців-ентузіястів у їхніх хибах.

Та все ж таки видно було, що при наполегливій праці, при усталенні театрального гуртка і при уникненні плинності, режисеру Урбанському із цими молодими, ще недосвідченими аматорами вдасться, в недалекому майбутньому осягнути бажану мету.

Хор, цілі вечорниці, під мистецьким керівництвом проф. Барнича, вив'язались із свого завдання не погано.

Проф. Барнич, одержавши співаків мужчин з хору диригента Івана Панаса, які біля двох років мали вже практику в співі, а жінок майже сирівець, зумів своїм мистецьким хистом згармонізувати їх.

Добре була виконана пісня „Закувала та сива зозуля", за що глядачі нагородили хор і дириґента громовими оплесками.

Слід відмітити і танки в постановці кваліфікованого балетмайстра Осипа Росола. За короткий час йому вдалось немалу групу танцюристів і танцюристок наблизити до гарного рисунку в виконанні темпераментного українського танку.

Виконання гопака самим балетмайстром було несподіванкою, за що артист одержав грім оплесків.

В загальному, можна сказати, глядачі виставу прийняли не без інтересу.

Та для того, щоб театральний гурток більш успішніше розвивався, вважаю, що режисеру Урбанському потрібне звернути увагу на притягнення в гурток осіб фахової сили в театральному мистецтві. Ці сили в Клівленді є, лише треба не легковажити, а гарненько таки попросити. А поява їхня на сцені дасть цінний вклад у молоді душі некваліфікованих артистів. І тоді глядач буде ще в більшому піднесенні та захопленні, оцінюючи гру кожного артиста зокрема.

Сергій Терентюк.

Степан Куропась

ШІКАГОВСЬКА ХРОНІКА

Окружні союзові віча відбулися в шікаговському районі на Борисайд і Пулман в неділю дня 22 квітня. Відділи УНСоюзу на Борисайд зростають. В громаді спокій. Єдиний 415-ий відділ потребує окремої опіки, бо за 12 літ свойого існування не збільшився. До громади на Борисайд приїхало багато молодого надійного елементу з нової еміграції і є всі дані, що відділ зросте. Цею спарвою займуться зокрема головні урядники району й організатор Д. Білецький.

Тепер про віче. Було 60 людей; досить як на малу громаду. Говорили головні радні УНСоюзу: п. Васильовська про ролю жіноцтва в житті цеї великої організації, Т. Шпікула про організаційний зріст і працю УНСоюзу, а підписаний про народно-культурну діяльність УНСоюзу. Організатор Д. Білецький зупинився довше над своєю працею приєднування нових союзовців. Порівнював періоди своєї діяльности впродовж останніх 15 літ та образово представив чисельний зріст УНСоюзу за цей період.

Віче на Пулман було чисельно менше. Зійшлися жінки зі своїми чоловіками. Жінки мають своє Сестрицтво, відділ 216-ий, а чоловіки свій 243 відділ. Оба відділи маліють. І хоч вже минув рік від минулої конвенції, досі ще дебатують над вибором делеґата на конвенцію, а зорганізувати членів до УНСоюзу нема часу й нема кому. Один з новоприбулих, п. Бородько, підніс справу спільної поліси для чоловіка й жінки, так, як це в краю мала „Карпатія".

Одно можна ствердити: є заінтересування народними справами і жива виміна думок.

Зникають різниці між новоприбувшими і старими „автохтонами" в нашій громаді. Нові люди купують авта і зненавиджені старі „ґавзи", телевізійні апарати і т. п. Купно авт доходить вже до кількох сот, а старі доми ніколи не тішилися такою популярністю як тепер. Нові іміґранти добре розуміють, що замість мешкати по безментах й стрихах, або платити вигоруваний чинш, краще купити свою хату. І купують, а помагає їм в тому українське позичково будівельне товариство „Пройдент", що дає морґеджі. Затираються теж познаки мовної різниці. Вже почуєте старих наших іміґрантів, як вживають — хоч ще несміло — таких слів, як шостий, сьомий, сектор, вдовілля і т. д. Знову нові засвоїли собі цілий лексикон слів українських, взятих живцем з англійського, але вичислити їх забрало би багато місця. Отже справдилися пророцтва наших старих американських робітників, що нова іміґрація поправить нашу мову. Зате не справдилося те, про що писалося навіть у „Свободі", що процес з'єднання одних і других потриває довший час. В Америці діє інший закон, а саме такий: Ґетс нечор тейк гир корс". У нашій громаді можна вже вписати в реєстр навіть десятки подруж нових зі старими й сотки будучих.

Василь Авраменко перебув тут два тижні й висвітлював фільми Наталка Полтавка, Карпатська Україна й інші. Фільми з виясненнями були висвітлені в неділю 22 і 29 квітня в Шопен Школі, а окремо ще в будень в Українськім Союзовім Домі. Авраменкові не можна відмовити одного: ширить українське ім'я, волочиться по наших громадах, вчить танків і крутить фільми! Мастку не доробився!

Генерала МекАртура вітали в нас дуже величаво. Вийшло йому назустріч ціле місто включно з посадником. Фабрики замкнено пів дня. Генерал, окружений почотом, не міг добитися з летунського майдану до міста, бо всі дороги були затаровані людьми й автами. Вся міська адміністрація, яка є в руках демократів, щиро вітала генерала, хоч республіканці мають його за свойого. Вітали його як американця! Мимоходом кажучи, як то було б в такому випадку з українцями. Чи вітав би свого генерала чи полковника навіть і тоді, коли б він не був з його середовища? Чи може наложили б та чи друга група тихий або шептаний бойкот. Бо й таке в нас бувало!

Український Великдень святкували наші люди дуже святочно. У всіх церквах відбулися величаві богослуження. Навіть на другий і третій день свят були люди на богослуженнях. В обливаний понеділок перший раз бачив я, як хлопці обливали дівчат. Досі того в Америці не було, хіба в перших роках еміґрації. Багато новоприбулих звільнилося від праці на всі три дні свят. Тому й церкви були повні.

До якого йти бизнесу? — питають нераз нові іміґранти. На це питання важко відповісти одній людині. Щоб не бути голословним, а опертися на якісь дані, треба переглянути, що про це каже статистика.

Отже відомий фахівець з обсягу статистики, проф. Мардекай Єзекел, який працює в міністерстві рільництва, пише таке в своїй книзі п. н. „Статистична Аналіза":

Статистика не може радити нікому, до якого йти бизнесу. Хоч статистичні дані вказують нераз, що цей чи інший рід підприємств розвивається або підупадає, то це не завжди покривається з правдою. Не покривається тому, бо все залежить від ініціятиви дотичних осіб, що ведуть підприємство. Один може тратити там, де другий багатіє. Всетаки статистичні дані є потрібні, щоб збагнути, де є будучність, а де її нема. Зокрема в Америці, де вибагливість і людські вимоги не мають границь, треба бути обережним.

День Конституції 3-го травня відсвяткувала шікаґовська Польонія величаво. З нагоди 160-літнього ювілею польської „маґна харта" зібралося 100.000 людей польського роду на манифестацію в Гумболд Парку. В поході, в якому взяло участь 12 оркестр, на чолі польських і американських прапорів, що їх несли два відділи Ліґи Морської, марширувало 10,00 поляків в уніформах або лише в „роґатуфках" чи „мацюфках" від костела Святої Тройці до пам'ятника Косцюшка в Гумболд Парку. На величезній естраді, побудованій спеціяльно з того приводу, засіли польські провідники, а з американських майор (посадник) Кенелі, сенатор Дірксен і суддя Косьціньскі. Промовляв рівнож б. чехословацький посол Юрай Славік.

Навколо пам'ятника розложилася фльотилля вантажних авт, відповідно прибраних з інсценізаціями „Терплячої Польщі". Карло Розмарек, предсідник Польского Звйонзку Чанродового і Конґресу Польонії, виголосив промову, в якій домагався самостійности не лише для Польщі, але й Чехословаччини, Румунії, Мадярщини, Югославії і прибалтійських держав. Про Україну — ні слова!

Приглядаючися польській параді, що машерувала по Авґуста бульварі, мимохіть лізли в душу такі думки: Теж українці в Шікаґо могли б з нагоди різних національних свят марширувати тим самим бульваром і до того самого Гумболд Парку — до пам'ятника Тараса Шевченка. Тому два роки розпочато кампанію в спарві будови такого пам'ятника. Управа міста Шікаґа дала місце на пам'ятник, як її повідомлено, що цей пам'ятник буде твором Олександра Архипенка, відомого в Америці скульптора. Знайшлися люди, що склали зараз пожертви, почали відбуватися імпрези для добуття дальших фондів. Та сьогодні про це вже ніхто не говорить! Ті люди, що тут завинили, повинні нині битися в груди, що незбагнули ситуації. Треба кути залізо, поки горяче! Смішно мала сума, за яку можна було мати пам'ятник, не була б пошкодила скитальчій акції. Та були такі, що радили — піждати. І ждуть...

Шікаґовські різниці, найбільші в світі, нарікають, що нема бизнесу. В місяці травні б'ють вони денно пересічно всього 6,000 волів, 12,000 безрог і 2,000 овець. Причиною слабого бизнесу в різнях є це, що фермери ждуть, що буде з цінами на худобу, які уряд задумує знизити (рол бек) на 20 травня, а до чого фермери не хочуть допустити.

Клопіт з імпрезами маємо не лише ми, але й поляки. Що наші малі залі є все „виповнені по береги", те всі знаємо. Але вийдемо на денне світло, до кількатисячної залі, тоді 50-тисячна українська громада не дописує. Одначе поляків вдесятеро більше як нас. Мають великі організації, впливових людей. Мають своїх конґресменів у Вашинґтоні і в 17 стейтових леґіслятурах, а проте теж і їм не йде. Теж і їхні імпрези не вдаються!

Недавно відбувся в Шікаґо „Вечір польської музики, співу й танків". Проголошувано, що в ньому візьмуть участь „світової слави" мистці, але на сцені показалися другорядні співаки, третьорядні музиканти, а славна світова балерина була звичайною учителькою танців. Те саме було з поетами і музиками. Отже вечір пісні, який мав бути „духовим бенкетом", перемінився в катування пісні й музики. Таке, пише польська газета, не першина й тому саме люди перестали ходити на імпрези, бо як говорив Лінколн, можна обдурювати деяких людей час від часу, але не можна завжди і всіх людей дурити. Таке пишуть тутешні польські газети.

Академію в річницю смерти сл. п. от. С. Петлюри підготовляє в нас Товариство б. Вояків Українських Армій на 3 червня. За покликом У. К. Комітету створено у нас святочний Комітет, який має подбати, щоби в день 25-ліття смерти б. голови Української Держави відбулося у нас торжество в пам'ять Того, що згинув за Україну з рук большевицького аґента.

Знову ж в річницю трагічної смерти другої жертви большевицького аґента, сл. п. полк. Євгена Коновальця, відбудеться жалібна академія в суботу дня 26 травня. Головним промовцем на останній буде др. Вассиян. Обі імпрези відбудуться в Шопен Школі.

Капеля Бандуристів під проводом В. Божика дала в нас 2 концерти, в суботу і неділю 5-6 травня в Шопен Школі. Описувати концерт не треба, бо капеля їздить скрізь по Америці і Канаді й наші хорово-музичні критики вже сказали своє слово. У нас вона зробила велике враження. В суботу вже годину перед концертом заля була повна. Оплескам не було кінця, зокрема, коли йшло про народні пісні останньої частини концерту. З історичних пісень — балад, пісня про Байду була найкраща.

Це є світлина Бостонського Православного Хору Пресвятої Тройці, який ставить оперету „Запорозький Клад", Ванченка-Писанецького, з новим укладом музики о. Е. Королишина, в неділю, 20-го травня 1951, о годині 7-мій ввечорі, в Авдиторії Boston Public Latin School, Louis Pasteur Avenue, Boston, Mass. Українці міста Бостону матимуть нагоду побачити гарну штуку, в якій є багато гумору і сміху. В головних ролях виступають: Микола Давискиба, Юлія Зінко, Петро Попович, Теодор Вонс, Володимир Боднар, Люба Королишин. Цигани, циганки, парубки, дівчата і надзвичайно гарна сценічна декорація.